

Upravništvo: Ljubljana, Knaflejeva 8
— Telefon šte. 3122, 3123, 3124,
3125, 3126.

Inseratni oddelek: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 3392

Podružnica Maribor: Grajski trg
št. 7. — Telefon 2455.

Podružnica Celje: Kocenova ulica 2.
Telefon št. 190.

Računi pri post. ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 17.749.

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno 25 din.
Za inozemstvo 40 din.

Uredništvo:

Ljubljana, Knaflejeva ulica 8, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126; Maribor,
Grajski trg št. 7, telefon št. 2455;
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1,
telefon št. 65.

Rokopis se ne vračajo.

JUTRO

Francози poskušajo prodor pri Cambraiu

Nemški motorizirani oddelki so prispeli v Boulogne — Srdite borbe na Šeldi, pri Arrasu in Cambraiu — Dalekosežne varnostne odredbe v Angliji

Položaj na bojišču zapadno od črte Valenciennes, St. Quentin, La Ferre je še vedno zelo negotov. Jasno je samo, da se vrši v tem predelu cela vrsta lokalnih bitk, razsejanih po vsem terenu in često brez medsebojne povezanosti. Iz tega bi se dalo sklepati, da zavezniki v vsem tem predelu niso imeli koncentriranih dovolj edinic za izgraditev takojšnje regularne bojne črte po nemškem prodoru med Sedanom in Maubeugeom. Na drugi strani pa se zdi, da je bil prodor nemških edinic presenetljivo nagel tudi za samo nemško vrhovno vojni vodstvo, ker izhaja iz poročil obeh taborov, da tudi nemške čete še niso organizirale in stabilizirale v tem predelu trdne bojne črte in da je iniciativa dostokrat v rokah komandantov posameznih edinic, ki se zapletajo v razne lokalne, med seboj nepovezane bitke.

Gotovo pa je, da postaja ta predel žarišče najtežjih bitk, ker ga zavezniki pod nobenim pogojem ne bodo hoteli prepustiti v definitivno posest nemških čet, ki bi na ta način presecale zvezo med angleško-belgijsko-francosko vojsko v belgijski Flandriji in pa glavnimi silami francoske vojske, ki operira na jugu od črte Abbeville, Amiens, La Ferre, Montmedy. Presekali pa bi tudi zvezo med francosko vojsko in njeno zaveznično onstran Kanala, ker bi prišle na ta način nemške čete v posest najvažnejših kanalnih francoskih luk. Sobotni polet generalisima Weyganda na belgijsko bojišče je bil gotovo v zvezi z bodočimi operacijami na tem predelu.

Na belgijskem bojišču v Flandriji v trikotju med Gentom-Dunkerqueom in Lilleom se je združena belgijsko-angle-

ško-francoska vojska po zavezniških poročilih priložni konsolidirala in izvršila preorientacijo svoje glavne fronte z ofenzivnimi tendencami proti jugu. Dočim je na črti Gent-Šelda v defenzivi proti nemškim napadom, ki so imeli lokalni uspeh s forsiranjem prehoda preko Šelde pri Oudenaardu, je pričela pritiskati s svojimi motoriziranimi edinicami proti jugu na črti Arras-Douai z očitveno tendenco presekati nemški klin in se združiti s francoskimi četami okoli Amiensa in Cambraia. Po poteku operacij na tem predelu je mogoče sklepati, da se bijejo tod še vedno borbe bolj lokalnega značaja in da zavezniške vojske še vedno težijo za tem, da bi pridobile še čim več časa. Del angleško-belgijske vojske v tem predelu je pa tudi angažiran v borbah z nemškimi motociklističnimi in motoriziranimi lahкими edinicami, ki operirajo na področju med Arrasom in Kanalom.

Najbolj nejasen položaj je še vedno v središču nemškega prodornega klina med Amiensom, Arrasom in Cambriom, kjer se povsod vrše obojestranske operacije, katerih končni izid še ni razviden. Vsekakor je pričakovati, da bo prišlo ravno na tem odseku v par dneh do akcij največjega obsega.

Vzhodno od la Ferre proti reki Somme-Aisne-Montmedyju je ostal položaj v glavnem nespremenjen in se bijejo samo obojestranske hude artilerijske borbe, enako tudi na Maginotovi liniji Seveda pa je lahko to vse že tudi priprava za kak poskus velikopoteznega nemškega prodora proti jugu.

tu obkoljene, ne bo mogoče to izvršiti brez težkih borb. Enako kakor na Poljskem se bo treba prilagoditi vsem okoliščinam. Z ozirom na borbeni elan nemških čet bo nemško poveljstvo rešilo tudi to nalogo čim prej mogoče.

Razširjenje nemškega klina
Berlin, 23. maja. br. Kakor poročila agencija DNB so nemške čete klin, ki so ga zasadile med francosko severno armijo, angleško ekspedicijsko vojsko in vso belgijsko vojsko na severu ter ostalo francosko vojsko na jugu že razširile v četrtekot Abbeville — Boulogne — Valenciennes — Rethel. Nemške oklopne sile so v pretekli noči zavzele Etaples in so se davi približale Boulogneu sur Mer. Vzdožni rek Canche in Ternoisa so pridrele tudi že do Saint Pola, 40 km zapadno od Arrasa.

Boji v Flandriji
Berlin, 23. maja. AA. (DNB) Merodajni vojaški krogi so dostavili nemškemu poročevalskemu uradu poročilo o operacijah na zapadnem bojišču kot komentar k zadnjemu sporočilu vrhovnega poveljništva. To poročilo pravi med drugim:

Vojno poročilo pravi, da je bila dosežena precejšnja razširitev predora proti obali. Nemško krilo je severno od Somme razširilo prodor za 50 km. Borbe in operacije se vodijo sedaj v glavnem v pokrajini Flandriji in Artois. Pokrajina Artois se nahaja med Boulogneom in Arrasom. Severozapadno od pokrajine Artois se nahaja pokrajina Flandrija, ki se nahaja v trikotniku Dunkerque, Gent in Lille. Ta pokrajina se deli na francosko ter belgijsko vzhodno in zapadno Flandrijo. Središče vzhodne Flandrije je staro flandrijsko mesto Gent, okoli katerega se sedaj še vedno vodijo borbe. Tudi sedaj morajo nemški vojniki vzdržati v Flandriji srdite borbe, ker daje nasprotnik še vedno žilav odpor, da bi zaščitili svoj umik ob gornjem toku reke Šelde. Smatrat je, da bo nemška pehota v najkrajšem času zlomila odpor Belgijcev, ki je vreden priznanja.

Kar se tiče skupnega pregleda borb v Flandriji in pokrajini Artois se lahko reče, da je sovražnik, ki je v omenjenima pokrajinama obkoljen, številčno zelo močan, da ima elitne čete in da je zelo dobro oborožen. To se spravlja v zvezo s tem, da so te čete kakor je znano, pripadale veliki zavezniški udarni armadi, ki bi bila morala čez Belgijo in Nizozemsko prodrati v Porurje.

Nemški tisk
Berlin, 23. maja. AA. (DNB) Nemški tisk naglašja v svojih današnjih člankih, da se sedanja borba na zapadnem bojišču vodi v smeri proti Veliki Britaniji. »Deutsche Allgemeine Zeitung« pravi, da so Angleži sedaj zvedeli, kaj se pravi voditi vojno na kontinentu. Angleži morajo za to izkušnjo plačati visoko ceno. Izgube zapadnih vele-sil, posebno Anglije so zelo velike ter bodo operacije, ki se sedaj vodijo, imele težke posledice.

»Berliner Börsen-Zeitung« pravi, da so brezuspešni vsi Churchillovi in Cooprovi

poizkusi, prepričati svet, da so sedanji dogodki ugodnejši kakor so v resnici. Angleži bodo morali prej ali slej uvideti moč dejstev. Nemci ne bodo nikoli pozabili, da je bila Anglija tista, ki je objavila vojno Nemčiji in da je bila ona tista, ki je hotela vojno.

Rušenje industrijskih in rudniških naprav
Berlin, 23. maja. AA. (DNB.) Zavezniške čete, v prvi vrsti angleške, rušijo za seboj v pokrajinah, iz katerih se umikajo, vsa industrijska podjetja, rudniške naprave itd. Uničujejo tudi vse rezerve življenjskih potrebščin. Z nemške strani se ob tej priliki izjavlja, da sta si nemška vojska in nemški narod zagotovila zadostne rezerve iz lastnega gospodarstva. Kar se v teh pokrajinah uniči, bo izključno obremenilo prebivalce dotičnih pokrajin. Nemškemu narodu ni potreben premog, primanjkoval pa bo Belgiji in Franciji.

15 žrtev v Bremenu
Bremen, 23. maja. AA. (DNB) Za časa angleškega napada na Bremen v noči med 18. in 19. majem je bilo ubitih 15 oseb Bremenski župan je danes ponovno potrdil to število žrtev. S tem v zvezi je objavil proglas, v katerem pravi: »Meščanstvo mesta Bremen obžaluje žrtve, ki so padle v borbi za svobodo in moč velike Nemčije.«

O nemških izgubah
Berlin, 23. maja. AA. (DNB) Tisk in radio v Parizu in Londonu objavljata vesti, da so Nemci imeli 500.000 žrtev v toku napada na zapadnem bojišču, medtem ko so zapadne sile izgubile samo eno petino tega števila ljudi. Nemško vrhovno poveljstvo je ostalo zvesto svojemu načelu, da bo o žrtvah dala poročila samo v večjem obsegu in ni dozaj objavilo ničesar o obsegu lastnih izgub. Toda navzlic temu se lahko ugotavlja, da so nemške izgube, če jih primerjamo z uspehi, zelo majhne, kar ni niti vojaško vodstvo pričakovalo.

Francoska vojna poročila
Srditi boji na črti Cambrai-Valenciennes besne dalje — Francoski vojaški krogi označujejo položaj za ugoden — Oster topniški dvoboj ob Renu

Paris, 23. maja. AA. (Havas) O borbi, ki se vodi med Cambraiem in Valenciennesom poročajo tele podrobnosti: Nemške čete vršijo napade na tem delu bojišča z masivnim sil. Pri tem jih podpira letalstvo. Navzlic zelo težkim bombam so obranile francoske čete vse svoje položaje ter niso nastale nobene spremembe. Edino severno od Cambraia so francoske čete izgubile gotove položaje, ki so jih ponovi ponovno zavzele. Francoski vojni krogi smatrajo položaj na bojišču za ugoden, toda izjavljajo, da je treba počakati nadaljnega razvoja bitke. Pričakuje se, da se bo bitica nadaljevala z vsjo srditostjo.

V istih vojaških krogih izjavljajo v zvezi s premikanji nemških čet v Pikardiji, da so te operacije brez večjega pomena in da ti oddelki nemških motociklistov ne dosegajo nobenih uspehov. Nemški motociklisti so poskušali ponoviti svoje pokrete južno od Somme, toda tudi ob tej priliki niso dosegli nobenih večjih rezultatov. Tak poizkus je bil izveden tudi pri Abbeville. Od reki Aisne ter ob vsej Maginotovi črti od Montmedyja do švicarske meje se zelo udeležuje nemško topništvo. Na nemški ogenj je francosko topništvo odgovarjalo z isto srditostjo.

Jutranje uradno poročilo
Paris, 23. maja. br. (Havas) Vrhovno poveljstvo francoske vojske je davi objavilo naslednje vojno poročilo:

Na severu so v toku izredno hude borbe. Potrjujejo se vesti, da so francoske čete pridrele do predmestja Cambraia. Na drugih točkah, posebno pri Attignyju, (južno od Charlevilla), Longuynu (ob južni luksemburški meji in južno od reke Nied (pritok reke Saar) se je pričela velika topniška borba.

Angleška vojna poročila
Zavezniški napadi pri Cambraiu s severa in juga — Glavni protinapad se še ni pričel — Delovanje nemških oddelkov v klinu proti Kanalu

London, 23. maja. s. (Reuter) Iz današnjih uradnih in poluradnih zavezniških vojnih poročil je razvidno, da je najresnejša situacija na bojišču v vrzeli, ki so jo napravili Nemci med zavezniško vojsko v Belgiji in ono v ostali Franciji. Ta vrzel se razteza nekako od Arrasa do Bapaumea. Nemški mehanizirani in motorizirani oddelki, ki tu operirajo, skušajo za vsako ceno preprečiti vse zveze med obema deloma zavezniške vojske. Trgajo telefonске zveze in uničujejo vse važne objekte. Operacije zavezniških vojsk ovirajo dejstvo, da iz vojnega področja poskušajo zbežati veliko število civilnega prebivalstva, zaradi česar morajo zavezniške čete v bojih proti nemškimi oddelkom včasih nastopati nad vse obzirno.

Točen položaj, kje se nahajajo nemški oddelki, je nemogoče označiti, ker nemške čete po navadi hitro prodró do kakega mesta, javijo, da so ga zavzele in se potem zopet umaknejo. Angleška vojska drža položaje na severu vrzeli pri Arrasu. Včeraj so Angleži izvedli tri protinapade. Med Arrasom in Douaijem so zajeli pri tem 400 nemških vojakov. Nemci so imeli v bojih 300 mrtvih.

Današnje francosko vojno poročilo pravi, da so francoske čete z juga pridrele do okolice Cambraia, ki istotako leži v vrzeli. K temu protinapadu na nemške postojanke kakor tudi k onemu, ki so ga izvedle angleške čete včeraj, pripominjajo v merodajnih vojaških krogih, da oba nista imela večjega obsega. Noben večji protinapad na nemško vojsko še sploh ni bil podvzet, toda vsak trenutek se utegne pričeti. Strateško je največje važnosti, kakšen uspeh bodo dosegli nemški oddelki, ki pridirajo proti obali.

Nemška letala v zvezi z operacijami nemške vojske močno bombardirajo luke ob Kanalu. Kljub bombardiranju pa te luke še niso postale neuporabne. Nemško

čete vrše protinapad na bojišču med Arrasom in Douaijem, ni pa še vesti o rezultatih. Belgijci so izvršili protinapade na nemške čete, ki so prekorale reko Schelde na dveh novih mestih. Vsi protinapadi so se končali z uspehom.

Weygand zadovoljen z moralo čet
Paris, 23. maja. AA. (Reuter) Po vrnitvi z bojišča iz severne Francije in Belgije je general Weygand izjavil smolci, da je zadovoljen z moralo čet, ki je ostala neomajana navzlic hudim borbam v teku zadnjih dveh tednov. Istotako je zadovoljen z materialom in preskrbo zavezniških čet. Najbližja okolica generala Weyganda smatra, da je položaj slej ko prej težek, toda naglašja se, da se glavni del nemških čet še ni mogel konsolidirati.

Akcija angleških letal
London, 23. maja. s. (Reuter) Letalsko ministrstvo je izdalo poročilo o akcijah, ki so jih izvedli včeraj angleški bombniki in lovski letala. Lovska letala so od zore do mraka nadaljevala s patrolno službo nad bojišču v Franciji ter so uničila mnogo sovražnih bombnikov in lovskih letal kakor tudi prevoznih letal. Izmed angleških lovskih letal, ki so se udeležila teh operacij, se jih do večera šest ni vrnilo v svoja oporišča. Eno teh letal je padlo v Franciji, vendar se je pilot rešil.

Angleški bombniki so ponoči izvedli obširne napade na nemške postojanke in prometne zveze na ozemlju od južne Belgije do Porurja. V teh napadih je bilo udeleženo največje število angleških letal, kar jih je doslej v teku vojne sodelovalo pri katerem koli napadu. Med Aachenom in Krefeldom je bil napaden vojaški tovorni vlak, neki drug v bližini pa je bil direktno zadet od bomb. V več mestih so bila zažgana petrolejska skladišča. Zlasti mnogo napadov je veljalo ozemlju med Namurom in Dinantom.

London, 23. maja. br. (Reuter) Letalsko ministrstvo je dopolnilo objavilo nov komunikativni akciji angleškega letalstva. Id je tudi v pretekli noči močno bombardiralo zaledje nemške vojske. Komunikativni pravi, da so vojna letala tudi v pretekli noči napadala nemške kolone na pohodu v severni Franciji ter bombardirala zveze nemške vojske z zaledjem pri Sedanu in v južni Belgiji.

Orjaška letala iz Amerike
London, 23. maja. br. (Reuter) Iz Zedinjenih držav so pričela prihajati v Anglijo prva velika vojna letala, ki so bila zgrajena v ameriških letalskih tovarnah po naročilih angleške letalske komisije. Letala so izredno velika in so sama preletela Atlantski ocean. Prihod nadaljnjih letal takega tipa se še pričakuje.

Churchill o resnosti položaja na bojišču
London, 23. maja. s. (Reuter) Na resnost položaja na bojišču je danes opozoril ministrski predsednik Churchill v kratkem poročilu, ki ga je podal pred parlamentom. Dejal je, da so nemški oklopni oddelki, ki so prodrili skozi vrzel v francoski fronti, dospeli v zaledje zavezniške armade, ki stoji v Belgiji in poskušajo zdaj uničiti njene zveze z ostalo armado. Abbeville je v sovražnih rokah. Hude borbe se vodijo v okolici Boulognea. Se prezgodaj bi bilo reči, kakšen bo izid teh bojev, toda vsekakor lahko iz tega nastanajo resne posledice. Medtem vodi vrhovni poveljnik zavezniške vojske general Weygand operacije z namenom, da obnovi skupno zavezniško fronto.

Duff Cooper o zaupanju v britanski narod
London, 23. maja. AA. (Reuter) Na kosilu društva za angleški jezik, ki je bilo danes v spodnjem domu, je imel Duff Cooper kratek govor, v katerem je dejal: »Lahko prepričamo narodu velike ameriške države, da se sam opredeli v tem kalnem položaju, v katerem se nahaja civilizirani svet. Nad našima dvema državama visi nevarnost, v kakršni se še nista nahajali. Toda naše junaštvo bo postalo še večje in naš duh bo v stanju upreti se vsemu, kar bi prišlo, ter hladno razmisli o položaju, v katerem se nahajamo. Imejmo zaupanje v britanski narod, ki v svoji zgodovini ni bil še nikoli premagen.«

Konferenca v Parizu
Paris, 23. maja. p. V tukajšnjih diplomatskih in političnih krogih je postalo življenje spet živahno. Ministrski predsednik Reynaud je imel danes dopoldne celo vrsto razgovorov s prvaki posameznih političnih strank. Posebno dolgo se je razgovarjal z vodjo socialistične stranke Leonom Blumom. V zvezi s tem sestankom so se opoldne razširile vesti, da namerava Reynaud pridobiti socialistično stranko za sodelovanje v vladi, kar bi bilo velikega pomena, glede na sedanje stanje na bojišču, ki zahteva popolno edinstvo francoskega naroda.

Zunanji minister Daladier pa je imel danes dopoldne daljše razgovore z diplomatskimi zastopniki Zedinjenih držav, Velike Britanije in Turčije v Parizu.

Nemška vojna poročila

Boji ob Šeldi in Valenciennesu — Zavezniški prodorni poskusi pri Cambraiu — Nemški pritisk proti Calaisu — Manjše delovanje letal

Berlin, 23. maja. br. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je opoldne objavilo naslednje vojno poročilo:

V Flandriji pridobivajo nemške čete, ki so pridrele preko Šelde, kljub močnemu sovražnemu odporu dan za dnevom več ozemlja. Pri Valenciennesu so borbe še v teku. Gozdno področje pri Mormanu, jugovzhodno od Valenciennesa, v katerega so se zatekli oddelki francoske vojske, je bilo očiščeno sovražnika. Tudi včeraj so bili prodorni poskusi sovražnih oklopnih oddelkov pri Cambraiu ob sodelovanju vojske in letalskih sil odbiti, pri čemer je imel sovražnik velike izgube. V zapadnem Artoisu so nemške čete pridrele iz doseganega klina na sovražnem področju in se pomikajo v smeri proti Calaisu. Na področju južno od Somme-Meuse je sovražnik povsod v obrambi.

V trdnjaskem sistemu okrog Liegea se je vdala tudi druga moderna skupina trdnjav Battiee, v kateri je bilo še 20 oficirjev in 650 mož, ki so ujeti. Na fronti južno od Namura drži sovražnik še nekaj utrdb.

Letalske sile so s svojimi napadi prizadejale veliko škodo sovražniku, predvsem v njegovih zvezah z zaledjem. Bombardirane so bile čete sovražnika na umiku in njegove koncentracije v Flandriji in Artoisu. Izvidniška letala, ki so bila nad obalo Kanala, so z bombami potopila tri transportne ladje in neko petrolejsko ladjo s skupno tonazho okrog 20.000 ton ter močno poškodovala neki rušilec. Uspešno so bombardirala pristaniške naprave v Dunkerqueu in Doveru. Nemški brzi motorni čolni so pred Dunkerqueom s torpedom potopili neki sovražni rušilec. V ostalem je bilo delovanje letalskih sil na obeh straneh zaradi slabega vremena omejeno. Nasprotnik je izžubil 9 letal. Pet nemških letal se ni vrnilo na svoja oporišča.

Tudi v pretekli noči so sovražna letala znova brez načrta napadla nevojaške objekte na nemški strani. Na Nizozemskem sta bila bombardirana kraja Nymwegen in Waalwyk ter je bilo tam ubitih več civilistov.

Na osnovi naknadno prispelih vesti znašajo izgube sovražnega letalstva, kolikor so jim ga prizadejali nemški protiletalski topovi v času od 10. do 15. maja, 342 aparatov.

Bitke za prodor pri Cambraiu

Berlin, 23. maja. AA. (DNB) Zaradi vedno večje nevarnosti popolnega uničenja so poskušale sovražne sile v Flandriji in severozapadni Franciji včeraj izvršiti proboj na širokem bojišču vzhodno od Cambraia. Ti poizkusi sovražnika so imeli ponekod neznatne uspehe, toda v glavnem je bil sovražnik odbit s krvavimi izgubami. Napredovanje nemških čet v smeri proti Calaisu je ponovno zmanjšalo upanje na uspeh proboja.

Očitno napreduje nemška armada na zapadu v smeri proti Calaisu. S tem se približuje stvarna borba proti Angliji, toda poprej morajo nemške čete zasedeti ves prostor ob severni francoski in ob belgijski obali. Z ozirom na velike sile, ki so

Osnove italijansko-nemške skupne poti

Nemško diplomatsko glasilo ob prvi obletnici pakta

Berlin, 23. maja. AA. (DNB). O priliki obletnice nemško-italijanskega pakta pri naša »Deutsche diplomatische-politische Korrespondenz« članek, v katerem med drugim pravi:

Ze od začetka sta bila oba nova pokreta, nacionalni socializem in fašizem, na jasnem, da se morata oba naroda združiti na poti v bodočnost, ki odgovarja neodvisnosti, pomenu in sposobnosti obeh narodov. To zvezo je podkrepilo še nerazumevanje, na katero sta obe strani naletele pri onih silah, ki so smatrala za svoj večni privilegij gospodariti nad bogastvi sveta. Ob zapadni veselili nista mirovali, da bi s pomočjo svojih klijentov držali pri tleh Nemčijo, ustanovljeno z versajski pogodbo. Istočasno sta se vsestransko brigali za to, da Italijo, katere pomoč v svetovni vojni je bila zadostna, ogoljufata in napravita vse, da bi bilo nemogoče, da pride do svojega blagostanja in veličine. Francosko-angliški postopek za časa abesinske vojne je najboljši dokaz za namen plutokratskih držav, da se ne dovolijo Italiji okoristiti se z bogastvom sveta.

Nemčija in Italija — nadaljuje imenovana korespondenca — sta si pridobili s tem nauk ter sprejeli sklepe, ki so jih vsiljevale okoliščine. Ker je bilo obema državama jasno, da sta zapadni veselili odločili, da ne dovolita, da bi se izpolnile življenjske zahteve Italije in Nemčije, predvsem pa gospodarska in politična samostojnost teh držav, sta prišli do sklepa, da je pot, ki vodi do moči, lahko samo skupna pot. S tem, da so bile potegnene jasne meje med obema državama, so bila odstranjena nasprotja med germanskim in rimskim narodom, ki sta glavna naroda evropskega kontinenta. Nemški in italijanski narod gresta svoji bodočnosti naproti. Oba naroda se zavadata, da je prišlo odločilni čas, v katerem Italija in Nemčija ne branita samo svoj obstoj kot vesilili, temveč svoj obstoj kot svetovni sili. Nemčija je že aktivno sprejela borbo z vsemi sredstvi, borbo, ki sta jo ji zapadni veselili vsilili. Italija, ki je s svojim zadržanjem v teku zadnjih 8 mesecev onemogočila nevarne načrte in račune zapadnih veselili, bo sledila poveljem duceja.

Adresa italijanske akademije

Rim, 23. maja. AA. (Stefani) Italijanska kr. akademija se je sestala na izredno zasedanje ter poslala Mussoliniju sledečo adresno:

Italijanska kr. akademija se pridružuje čustvom vseh razredov pred dogodki, ki bodo odločili za usodo nacije, ter izjavlja duceju, da je pripravljena, da bo vodila fašistično domovino k novim vedno večjim ciljem z močno roko. Akademija mu daje na razpolago vse energije, ki jih dajejo vera, misel in delo z namenom, da združi svoji trud s soglasnim stremeljem in žarkimi željami celokupnega italijanskega naroda.

Manifestacije na rimski univerzi

Rim, 23. maja. AA. (Stefani). Včeraj so se vršile na univerzi velike patriotične manifestacije, ki jim je prisostvoval tudi prosvetni minister. Rektor univerze je v

svojem govoru izjavil, da univerzitetna mladina in univerzitetni profesorji tudi tokrat prisegajo zvestobo Mussoliniju in da bodo vedno pripravljeno stopiti pod vodstvom kralja in cesarja v borbo za svobodo in neodvisnost italijanskega imperija.

Mussolini akademikom

Rim, 23. maja. AA. (Stefani). Mussolini se je v odgovoru na izjavo, katero mu je izročilo 13.000 študentov rimske univerze o pripravljenosti boriti se za osvoboditev Sredozemlja in neodvisnost imperija, zahvalil za pripravljenost mladine ter naglasil, da je prepričan, da so rimski študentje tolažili čustev svojih tovarišev na vseh italijanskih univerzah in da nadaljujejo tradicijo narodnega prepoveda. Mussolini pričakuje, da se bodo rimski študentje udeležili kot prostovoljci v morebitni novi borbi proti tujcem, ki žele držati Italijo v ujetništvu na Sredozemskem morju, dasi mora biti to mreže zveza med domovino in ozemljem rimskega imperija.

Državno podtajništvo za vojno proizvodnjo

Rim, 23. maja. AA. (Stefani). Sklenjeno je bilo, da se generalni komisariat za vojno proizvodnjo spremeni v državno podtajništvo, ki bo neposredno pod nadzorstvom vlade. Dosedanji komisar general Favagrossa bo imenovan za državnega podtajnika te ustanove.

Bivanje grofa Ciana v Albaniji

Rim, 23. maja. AA. (Stefani) Italijanski zunanji minister Ciano, ki je prispel v spremstvu državnega podtajnika za Albanijo Benninija včeraj popoldne v Drač in si ogledal tam pristanišče, naprave, se je davi pripeljal v Tiranu, kjer mu je bil prirejen nad vse svečan sprejem. Grof Ciano si je v dopoldanskih urah ogledal razna javna dela, ki jih sedaj pospešno grade. Položil je temeljni kamen za novo realno gimnazijo v Tirani, kakor tudi za novo poslopje albanskega fašističnega lista »Tomorri«. Popoldne je Ciano odpotoval v spremstvu Benninija, italijanskega generalnega državnega namestnika v Albaniji in vseh članov albanske vlade v Rubiku, kjer so novi rudniki bakra. Od tam namerava v Skader.

Tirana, 23. maja. AA. (Stefani). Italijanski zunanji minister grof Ciano je danes prispel iz Tirane v Skader. Ves čas potovanja je bil navdušeno pozdravljen od albanskega prebivalstva, ki je nosilo zastave in slike kralja in cesarja ter Mussolinija. Grof Ciano se je zadržal v rudniku Husni, kjer si je ogledal rudnik in izjavil svoje zadovoljstvo nad napredkom dela. Ko je zapustil rudnik, je župan predal grofu Cianu svojo puško s sledečimi besedami: »Sedaj ko je Albanija vama v notranjosti ni treba Albancem orožja. Sprejmite ta dar ne zato, ker bi vam bil potreben, temveč zaradi njegovega pomena.« Mnogoča ljudstva je spremljala te besede z burnimi manifestacijami. Ko se je zahvalil županu za darilo, je grof Ciano nadaljeval pot v Skader.

vojna umetnost, v kateri se kaže premoč vojsko do skrajnosti pripravljene Nemčije, kateri stoji ob strani tudi Italija. Anglija je veliko prepozno uvedla vojaško obveznost. V enem letu se ne da izvečati armada. Tudi Francija je zagrešila napako, ko je zanemarjala svoje utrdbe na belgijski meji.

Italijanski kralj bo otvoril madžarsko razstavo

Budimpešta, 23. maja. AA. (Stefani) Madžarski listi poročajo, da bo italijanski kralj otvoril rimsko razstavo madžarskih umetnikov, članov madžarske akademije znanosti in umetnosti. Ta gesta italijanskega kralja in cesarja, pravijo madžarski listi, je nov dokaz prijateljstva velike italijanske nacije napram Madžarski.

Danes govori predsednik turške vlade

Ankara, 23. maja. AA. (Stefani). Sporoča se, da bo imel predsednik turške vlade Refik Saidam jutri velik govor.

Bolgarsko-grški stiki

Atene, 23. maja. AA. (DNB) Sofijski župan in predsednik bolgarske trgovinske zbornice prispeta 6. junija v Atene, kjer bosta prisostvovala otvoritvi razstave bolgarske umetnosti.

Pet brezmesnih dnevov v Grčiji

Atene, 23. maja. AA. (DNB) Da bi se omejil uvoz mesa iz inozemstva je vlada sklenila, da se v vsej državi samo dvakrat tedensko lahko je meso.

Taylor pri papežu

Vatikan, 23. maja. AA. (Reuter) Sv. oče Pij XII. je sprejel danes v avdienco posebnega odposlanca prezidenta Roosevelta Mirona Taylorja.

Nemčija bo še dalje izvažala osebne avtomobile

Berlin, 23. maja. AA. (DNB). V zvezi z uredbo o omejitvi proizvodnje potniških avtomobilov za notranjo nemško porabo so nekateri tuji listi prinesli vest, da je Nemčija sploh prenehala izdelovati zasebne avtomobile. Ta vest je popolnoma netočna. Nemčija proizvaja v polnem obsegu potniške avtomobile, namenjene inozemstvu, ter je v stanju zadovoljiti vsem potrebam inozemstva v tem pogledu.

Položaj v Ameriki

Posebna ladja za prevoz Američanov iz Evrope — Nov ogromen kredit za vojno mornarico

Washington, 23. maja. s. (Reuter). Ameriška vlada je odredila, da odide preko-mornik »President Roosevelt« (14.000 ton) na Irsko, kjer bo sprejel ameriške državljane iz vojujočih se držav in jih odpeljal v Ameriko. »President Roosevelt« je odplul iz New Yorka že danes. Namenjen je v Irsko luko Galway.

Zunanji minister Hull je obenem preko ameriških diplomatskih zastopnikov obvestil vse vlade vojujočih se držav o tem ukrepu ter jih naprosil, naj zagotovijo parniku »President Roosevelt« nemoten prevoz in varstvo pred vsakim napadom. Ameriška vlada sporoča vsem vojujočim se državam, da parnik »President Roosevelt« ni oborožen, da ne bo plul v konvoju in da bo ponoči popolnoma razsvetljen. Parnik bo vozil v Ameriko izključno ameriške državljane in njihove rodbine. Na krovu ne bo imel nobenega tovora.

Washington, 23. maja. AA. (Havas). Proračunski odbor senata je sprejel zakonski predlog o otvoritvi novih kreditov mornarškim ministrstvu. Novi kredit znaša eno milijardo 458 milijonov dolarjev (70 milijard din).

New York, 23. maja. AA. (Reuter). Senator James Berns je v govoru, ki ga je imel snodi po radiu, izjavil, da polkovnik Lindbergh ni nič bolj kvalificiran kakor kak drug letalec, ki je preletel Ocean, govorniki o zunanji politiki. Smatrajo, da predstavlja Bernsov govor uraden odgovor ameriške vlade na govor, ki ga je imel Lindbergh v nedeljo po radiu. V njem je napadel vlado zaradi njenih obrambnih ukrepov.

Izredno ostri ukrepi za varnost Anglije doma

Aretacije vseh, ki so osumljeni, Proučevanje nemškega napada preko Irske

London, 23. maja. s. (Reuter.) Notranji minister Anderson je sporočil danes popoldne v parlamentu, da je odredil aretacijo konservativnega poslanca kapitana Archibalda Ramseya. Aretacija je bila izvedena na podlagi izrednih pooblastil zakona o narodni obrambi, ki jih je dal vladi parlament jesen takoj po izbruhu vojne.

Anderson je dalje sporočil, da bodo internirane tudi skoraj vse avstrijske in nemške državljanke v Angliji, kjer bi se pojavil sum glede njihove zanesljivosti. Nadalje je bilo odredeno, da bodo za nizozemske in belgijske begunce v Angliji veljale enake omejitve kakor za sovražne državljane. Nobenih osebnih olajšav ne bo mogoče dovoliti, razen v primerih, kjer to zahtevajo javni interesi.

Končno je sporočil Anderson, da so dobili policijski oddelki v Angliji novo orožje in da bodo izvedene hišne preiskave v hišah, za katere obstoji sum, da bi mogle eventualno nuditi zaščito sovražnim paladcem.

Neki poslanec je vprašal notranjega ministra, če namerava vlada podzvzeti ukrepe proti totalitarističnim in komunističnim organizacijam v Angliji. Anderson je odgovoril, da vlada razmišlja o takih ukrepih, da pa bi ne bilo v javnem interesu, ako bi jih v naprej objavila. Vlada posveča posebno pozornost vsem tistim organizacijam v Angliji, ki prejemajo denarna sredstva iz inozemstva. Ze snodi so bili na podlagi izrednih vladnih pooblastil izdani ukrepi proti vsem osebam, ki bi mogle biti v stikih s sovražnikom ali za katere obstoji sum, da služijo tujim interesom ali so pod tujim kontrolo. V zvezi s temi ukrepi je bilo aretiranih več oseb, katerih imena bodo objavljena naknadno. Ti ukrepi niso bili podzvzeti morda zaradi tega, da bi te osebe že delovale v korist sovražnika, temveč ker pripadajo organizacijam, ki bi jih bilo mogoče uporabiti proti varnosti države.

Anderson je tudi sporočil nove ukrepe proti članom irske republikanske armade. 167 Ircev je bilo zopet izgnanih iz Anglije.

Na neko vprašanje je odgovoril zastopnik vlade, če vlada proučuje možnost nemškega napada na Anglijo preko Irske. Vlada sicer ne more dajati glede tega irski vladi nobenih ukazov, po čem pa se posvetoje z irsko vlado glede primerne ukrepe.

Lordska zbornica je sprejela danes popoldne zakon proti voluhstvu in sabotaži, ki ga je včeraj sprejela poslanska zbornica.

London, 23. maja. s. (Ass. Press.) Med osebami, ki so bile snodi iz varnostnih vzrokov v Angliji aretirane, je tudi vodja angleških fašistov sir Oswald Mosley.

Danes je policija izvršila v Londonu preiskavo v prostorih znane organizacije British Union.

Odmev v javnosti

London, 23. maja. d. (C. Z.) Javnost v Angliji je sprejela z velikim zadovoljstvom izredna pooblastila, ki jih je dal včeraj vladi parlament in ki dajejo vladi popolno kontrolo nad vsemi osebam in imetjem, tako da jih je mogoče najbolje izkoristiti za obrambo imperija. Zbudilo je splošno zadovoljstvo, da se je vlada odločila sprejeti tako brezobzirne in dalekosežne ukrepe, ki so za angleške pojme naravnost revolucionarni. Morala prebivalstva v Angliji je kljub sedanjemu težavnemu položaju na bojišču dobra.

Aretacija poslanca Ramsaya

London, 23. maja. AA. (Reuter). Poslanec kapetan Archibald Ramsay je bil aretiran in odpeljan v zapor. Predsednik spodnjega doma je izjavil, da bo izveden proti Ramsayu postopek po novem zakonu o zaščiti države. Kapetan Archibald Ramsay je zet lorda Cornestona, ki je v minulih vojni služil v gardi. Pozneje je bil član vojnega kabineta ter član angleške misije, ki je bila poslana leta 1918 v Pariz. Kapetan Ramsay je član konservativne stranke od leta 1931. Proti njemu bodo postopali na osnovi § 18 zakona o zaščiti države. Ta zakon pooblašča upravna ob-

Okrog Rooseveltove tretje kandidature

Washington, 23. maja. AA. (Stefani.) Vodja republikanske stranke Landon je izjavil, da se bo republikanska stranka udeležila koalicijske vlade samo pod pogojem, če Roosevelt izjavi, da ne bo tretji kandidiral. V zvezi s tem je neka pooblaščenca osebnost iz Rooseveltove bližnje okolice izjavila, da je Roosevelt preveč zaposlen z vprašanji narodne obrambe, da bi v tem času mogel posvetiti večjo pozornost vprašanju volitev. V političnih krogih smatrajo, da bo Roosevelt tudi tretji kandidiral.

Poziv Američanom na bližnjem vzhodu

Washington, 23. maja. AA. (Reuter.) Zunanje ministrstvo sporoča, da je ameriška vlada opozorila ameriške državljane, ki živijo v Aziji in Afriki, naj se vrnejo v domovino, dokler so prometne zveze še proste. Ta opomin velja za vse ameriške državljane, ki so v Iraku, Palestini, Egiptu in Tangerju.

Popis tujcev v Argentini

Buenos Aires, 23. maja. AA. (Havas.) Parlamentu je bil predložen zakon, po katerem naj bi se odzelo državljanstvo sumljivim osebami, ki so se naselile svojčas v Argentini. Isti zakonski predlog predvideva uvedbo posebnega registra za tujce, ki živijo v Argentini ter nadzorstvo nad njimi.

Kanada odobrava angleške ukrepe

Ottawa, 23. maja. AA. (Havas). Predstavniki posameznih kanadskih strank so izjavili, da njihove stranke odobravajo vse ukrepe kanadske vlade, kakor tudi največji ukrep angleške vlade o mobilizaciji delovnih moči in imovine. Vodja konservativne stranke Hudson je izjavil, da so ukrepi angleške vlade popolnoma razumljivi in da jih je treba smatrati za logično posledico vojne in vojnih razmer. Predsednik kanadske vlade Mackenzie King je izjavil v zvezi z angleško mobilizacijo delovnih moči in imovine, da bo tudi kanadska vlada izvedla radikalne ukrepe. Glede vsebine teh ukrepov ni dal nobenih izjav.

Težkoče s telefonskimi zvezami

London, 23. maja. p. Angleška vlada je stavila pod vojaško kontrolo vse telefonske in brezovjavne kable, ki vežejo Anglijo z Irsko. Mednarodni kabel, ki veže Anglijo s kontinentom, je prekinjen. Devet direktnih brezovjavnih in telefonskih linij med Parizom in Londonom je rezerviranih izključno za vlado in vojsko. S četami, ki operirajo v severozapadni Franciji in zapadni Belgiji je angleška vlada v zvezi preko Francije.

Skromne proslave Karlovega jubileja

Bukarešta, 23. maja. AA. (Rador) Ko je kralj Karol zvedel da rumunska vlada pripravljala svečano proslavo 10letnice njegove vlade, ki pade na dan 8. junija t. l., je poslal predsedniku vlade pismo, v katerem izjavlja, daje zelo ganjen, da rumunska vlada želi, da bi se ta proslava vršila na svečan način, da pa smatra da mora biti ta proslava glede na sedanje razmere čim skromnejša. Kralj je v svojem pismu naglasil, da sedanji čas ni ugoden za kakršnokoli manifestacije in slavlja ki bi zahtevali velike izdatke. Oni, ki želijo proslaviti to desetletnico bodo napravili najlepše in najpremetnejše delo s tem, da bodo vse svoj patriotizem, vso svojo voljo, vse svoje sile in vse svoje delo posvetili konsolidaciji države. To, je naglasil v pismu kralj Karol, bo tudi meni najprijetnejše.

Smrt muslimanskega novinarja

Sarajevo, 23. maja. o. Tu je danes umrl Alija Hadžić, bivši odgovorni urednik muslimanskega dnevnika »Pravda«, ki je izhajal do leta 1929 kot glasilo JMO.

Sprejem gojencev v nižjo mornariško akademijo

Beograd, 23. maja. p. »Službene novice« objavljajo razpis za sprejem 40 gojencev v nižjo pomorsko vojno akademijo. Razpis vsebuje podrobnosti o pogojih za sprejem v akademijo. Sola traja tri leta. Za vstop v šolo so potrebni uspešno dovršeni sprejemni izpiti.

Madžarski avtomobilisti v Beogradu

Beograd, 23. maja. p. Nocoj je prispel v Beograd kolona 26 avtomobilov madžarskega avtomobilskega kluba. Madžarski avtomobilisti so prišli pod vodstvom predsednika svojega kluba, bivšega državnega podtajnika vojnega ministrstva generala Albija Pappa. V Beogradu so gostje našega avtokluba. Madžarski avtomobilisti krenejo jutri na Avalo in na Oplenac.

Imenovanje veroučiteljev

Beograd, 23. maja. p. Za profesorja verouka na III. realni gimnaziji v Ljubljani je bil imenovan duhovnik Janez Oražem v 8. pol. skupini. Obenem se mu v službeno dobo na tem položaju vstjeje 1 leto, 2 meseca in 23 dni. Za veroučitelja na narodni šoli v Mariboru je bil imenovan duhovnik p. Anastazij Bajuk s položajem v 9. pol. skupini.

Italijanski listi o položaju na bojiščih

Rim, 23. maja. o. V bitki, ki je v teku na reki Sommi in pri Peronneu na eni ter v trikutu Arras — Valenciennes — Cambrai na drugi strani so, kakor poročajo berlinski in pariški poročevalci italijanskih listov, tako Nemci kakor Francozi angažirali ne le močne motorizirane oddelke in množične infanterijske polke. V teh borbah, ki so zavzele ogromen obseg, si zavezniki čete, ki operirajo v Belgiji in severni Franciji, na vse načine prizadevajo, da bi se osvobodile nemškega obročja in obnovile zvezo z ostalo francosko vojsko, ki prav tako močno pritiska na nemške postojanke posebno pri Peronneu.

Italijanski vojaški strokovnjaki so prepričani, da se bo ta zavezniki poskus predora skozi nemški klin izjalovil. Vsekakor bo rezultat velike bitke odvisen od pritiska, ki ga izvajajo nemške čete na severovzhodu med Gentom in Turneom na Belgije in Angleže ter na jugozapadu pri Saint Quentin na Francoze. Generala Romano in Cabiatti zatrjujejo, da so nemške čete v teh borbah že odbile zavezniki napad in da bo pobuda kralju spet v njihovih rokah. Poskus francoskega vrhovnega poveljstva, da bi se francoska obrambna linija ustavila na Sommi, Oisi, na kanalu med Oiso in Aisne ter na cesti Chemin des Dames in nato vzdolž Aisne do Meuse, bržkone ne bo uspel, tako da bo moral general Weygand prestaviti francosko linijo nekoliko nižje na Marno.

Milan, 23. maja. p. Posebni poročevalci lista »Popolo d'Italia« na nemškem bojišču poročajo, da razkrivajo Weygandovi odloki značilno jasnost. Weygand je prevzel skrajno obupno dediščino in bo moral izvesti gigantsko borbo, da popravi položaj zaveznikiških armad. Weygand je začel pregrupirati zaveznikiške sile, da bi izzval novo bitko na Marni. Na odseku med reko Aisne in Montmedijem so zbrane najmočnejše zaveznikiške čete in to bo skušal Weygand izsiliti prodor, da prepreči nemški napad v hrbet Maginotove linije. S tem operacijskim načrtom hoče Weygand izsiliti nov bojni red ter rešiti one armade, ki jim grozi nevarnost, da bodo odrezane. Weygand je zbral tudi številnejše letalstvo kakor ga je poorej uporabljal Gamelin. Slej ko prej, na je po sodbi poročevalca položaj za zavezniki dokaj kritičen. Nemci so na raznih krajih že predli zamišljeno Weygandovo novo fronto.

Japonci pri papežu

Vatikan, 23. maja. AA. (Stefani). Sv. oče Pij XII. je sprejel danes ob 11.45 vodje japonske misije ter pet njenih članov v avdienci. Vodja misije Sato je predal sv. očetu kot dar srebrno ptico. Sv. oče pa je Sato podaril zlato kolajno kot spomin na prvo obletnico njegovega pontifikata. Ostalih članov misije je sv. oče podaril srebrne kolajne. Nato je japonska misija obiskala državnega podtajnika kardinala Magliona, kateremu je predala kot dar krasno izdelano skrinjico.

Na Norveškem

Stockholm, 23. maja. AA. (Havas). Na bojišču pri Narviku se vodijo srdite borbe v okolici Bjernefela. Letalske sile so z obeh strani zelo aktivne. Neko nemško letalo, ki je letelo nad jezerom Torne nad švedskim ozemljem, je bilo s topniškim ognjem prisiljeno spustiti se na norveškem ozemlju. Borbe okoli Narvika se vodijo sedaj podnevi in ponoči, ker sonce v teh krajih ne zaide.

Nekje na Norveškem, 23. maja. AA. (Reuter). Norveško vrhovno poveljstvo sporoča, da so norveške čete zasedle Lillebalk in Koberfeld ter prisilile nemške čete, da se umaknejo tudi z okoliških gora. Na ostalih delih bojišča ni bilo pomembnejših dogodkov.

Berlin, 23. maja. br. (DNB) Pri Narviku je uspelo z bombo zadeti neko bojno križarko v zadnji del in jo hudo poškodovati. Hudo poškodovani sta bili nadalje dve transportni ladji, nekaj 3000-tonski transportni parnik pa je bil potopljen. Nemška letala so bombardirala tudi vojaška taborišča in municijska skladišča, kjer so nastali požari. Razpršeni so bili sovražni oddelki na pohodu, ki naj bi ojačili angleške čete okrog Narvika. Učinkovito so bile napadene tudi topniške postojanke ter pristaniške naprave.

London, 23. maja. s. (Reuter). Norveški zunanji minister Koht in vojni minister polkovnik Jungsberg, ki sta se mudila nekaj časa v Angliji, sta se vrnila na Norveško in se nahajata sedaj v mestu, kjer se muči kralj Haakon in norveška vlada. Kralj Haakon je izdal danes proklamacijo na zaveznikiške čete, ki se bore na Norveškem. Pošilja jim pozdrave in pravi, da bo borba sicer dolga, toda ta borba gre za svobodo Norveške. Proklamacija končuje z besedami: »Pravična stvar bo končno zmagala.«

Smrt muslimanskega novinarja

Sarajevo, 23. maja. o. Tu je danes umrl Alija Hadžić, bivši odgovorni urednik muslimanskega dnevnika »Pravda«, ki je izhajal do leta 1929 kot glasilo JMO.

Sprejem gojencev v nižjo mornariško akademijo

Beograd, 23. maja. p. »Službene novice« objavljajo razpis za sprejem 40 gojencev v nižjo pomorsko vojno akademijo. Razpis vsebuje podrobnosti o pogojih za sprejem v akademijo. Sola traja tri leta. Za vstop v šolo so potrebni uspešno dovršeni sprejemni izpiti.

Tržič v nedeljo ob 20. uri bo v Tržiču koncert »Ljubljanskega Zvonca« v dvorani Sokolskega doma. Pevski zbor bo izvajal izključno skladbe skladatelja Zorka Prelovca. Priporočamo, da občinstvo doleti prireditev v obilnem številu.

Zemunska vremenska napoved: Polagoma se bo povečala oblačnost z zapada proti vzhodu. Od časa do časa dež. Večja jasnost bo še v krajih na vzhodni polovici. Možne so kratke nevihte. Temperatura bo pada.

Naši kraji in ljudje

Zakaj in čemu borba proti jetiki Vsak osmi Slovenec je zapisan smrti za jetiko

Ker leto za letom prirejamo protituberkulozni teden in s tako vno široko bojna gesla proti tej bolezni, bi končno mogli kdo povprašati, zakaj in čemu takšna bojna gonja proti jetiki, ko je vendar še toliko drugih težkih bolezni in vzrokov smrti med človeštvom in našim narodom. Ali ni to navsezadnje le moderna propaganda, kakršnih je danes še več v najrazličnejše namene? Njakeor ne! Trije tehtni razlogi utemeljujejo in upravičujejo borbo proti jetiki: Naravni zakon samoonhrane, splošno človeški in krščanski razlog, in načelo narodno-obrambne sposobnosti.

Vsakemu živemu bitju je lastno teženje, da se vzdrži in da se samo iz sebe ubrani uničenja. Teza naravnega zakona samoonhrane se je oprijela medicina, ki živemu organizmu samo pomaga v borbi proti bolezni, uničevalcem življenja. Tudi naša borba proti jetiki se je vsidrala v tem načelu samoonhrane. Torej je poedini kakor tudi kolektivni organizem se bori proti bacilu tuberkuloze in mi zdravnik kakor vsi pomožni činitelji naj bi stali ob strani prekrizanih rok in se ne bi postavili v bran proti sovražniku? Saj to smo dolžni do soljudi in sobratov že iz zgolj človečanskih in posebej še iz krščanskih dolžnosti. V tem delu naše borec proti jetiki svojo najglobljo moralno oporo.

Dejstvo je, da vsi nosimo v sebi spečo kal te bolezni, čeprav ne zbolimo vsi, ker je naš organizem močnejši od sovražnika. Vendar ne vemo ne ure ne dneva, kdaj more tudi nas premagati. Ergo, memento, homo!

Tretji razlog boja proti jetiki nam je najbližji. Kako žalostno je dejstvo, da je po dani statistiki vsak osmi Slovenec zapisan smrti zaradi tuberkuloze! Kdor ve kaj pomeni decimiranje armade, se bo v skrbi za slovenski narod zgrozil ob tem še hujšem uničenju slovenske armade, da se izrazimo v duhu časa, kar se do aja vsak dan in vsako uro. Kdor hoče delati za narod za njegov obstoj, napredek in kulturo, se mora pridružiti po svojih močnih in duhovnih močeh borbi proti našemu narodnemu sovražniku, ki javno, še bolj pa skrivito kot nekakšna peta kolona ruši narodovo moč in izpodjeda njegovo obrambno sposobnost.

Z upoštevanjem gornjih razlogov in načel borbe proti jetiki je podan tudi odgovor vsem tistim, ki se v teh časih sprašujejo, čemu tako težavno humano početje, ko se na drugi strani vsi organizirani pokoli najboljše moči cveta narodov...

Kakšno je delo proti jetiki?

Odpriro borbo, delo na terenu preventivnega in profilaktičnega značaja vrše naši dispanzerji, ki so ob enem osnovne celice protituberkulozne organizacije. Kurativno bolj zdravstveno delo pa opravljajo sanatoriji in bolnice. V dve armadi razdeli mrki in usodni rentgenski aparat vse ljudi: v prvi so zdravi, močnejši od bacilov; v drugi so bolni, slabši od njih. Naše delo mora biti prvič v tem, da ne pustimo zahajati zdravim med bolne, in drugič, da že bolne vrnemo v njihovo zdravo vojsko nazaj. Če bi vedno pravočasno zalotili takšnega tvebnika v začetku bolezni, bi ne potrebovali toliko zdravilskih in bolnišničnih, saj bi že s preprostimi sredstvi (pravilni navset glede življenja, počitek, prehrana, zrak) zavrli usodno kolo razvijajoče se tuberkuloze. Našim dispanzerjem, ki so tako na široko vrgli mreže — žal, da je bil lov doslej tudi tako bogat, obenem pa hvala Bogu, saj bo, upamo, z vsakim letom manjši! — pripada eminentna naloga, da so se lotili zatiranja bolezni v kali, takorekoč v viru. A sprašujemo se, kdaj bo slovenskemu narodu samemu uspelo, da bo do zadnjega med nami živel človeka dostojno življenje? Kdaj bodo izginele nemogoče stanovanjske razmere, ki so prava legla tuberkuloze? Kdaj bo slovenski zemljan in turčin, ki ima lepo in plodno zemljo, užival tudi dovolj hrane? Strahotne slike se nudijo zaščitnim sestram in zdravnikom, ki obiskujejo tesne, kletne, temne, vlažne sobice, ki so ob enem kuhinje

in spalnice. Koliko sestradanih otročičkov odkrije tod človeško srce, ki se ni zaprlo samo vase pred svetom! In to naj bo naš bodoči narod? Naša sila?

Geslo letošnjega protituberkuloznega tedna je: »Noben jetični brez bolniške postelje!« Naj nihče ne misli, da gre vsa borba za bolniško posteljo kot takšno in da hočemo deset tisočev slovenskega naroda obsoditi na bolniško posteljo. Saj to se težko zagovarja že s čisto moralnega

stališča. Ne, naša borba ne sre za povečanjem bolniških postelj, naš cilj pri delu mora biti zmanjšanje jetičnih bolniških postelj!

Kakor žanje splošna higijenska služba v svojem delu lepe uspehe, tako mora napredovati tudi protituberkulozno delo na tem posebnem področju.

In zaključek? Ni dovolj: »biti pripravljen, to je vse.« Treba je biti v borbi in se biti za zmago! V naši sveti stvari ni dovolj vedeti za nevarnost in stati poleg nje z nabitno puško, tu je treba planiti sam od sebe v napad, boriti se z vsemi sredstvi, saj uspeh je skozi stoddotno zagotovljen. Dr. Prodan.

Smrtna nesreča kolesarja Zaradi prehitre vožnje je zadel v zid

Mokronog, 23. maja. Včeraj v sredo se je odpravil s kolesom 22-letni mladenič Černe iz občine St. Ruperta po opravkih v Trebelno. Ko se je popoldne vračal proti domu, je precej hitro vozil po strmi banovinski cesti proti Mokronogu. Ko je privedel v trg v diru, ni mogel zaviti naglo v stran in je tako priletel z veliko silo v hišo mokronoškega nekoveškega mojstra g. Šašija in zadel z glavo ob zid. Sunek je bil tako silen, da mu je lobanja počila in so izstopi-

li možgani. Sop las je obvisel na zidu hiše. Ponesrečeni je v nekaj trenutkih izdihnil. Okoli mladeniča se je hitro nabralo mnogo ljudi, ki so mu hoteli pomagati, a vsaka pomoč je bila zaman. Truplo so nato odnesli v mrtvašnico.

Prehitra vožnja s kolesi in z motocikli je po Mokronogu splošno v navadi. Zato so tudi večje in manjše nesreče zelo pogoste. Potrebno bo nekaj storiti, da se ta nevarna razvada omeji.

še nekaj podrobnosti o zagorskih ponarejalcih O Majcnu in navihanem Majcnovem sinu

Zagorje, 23. maja. Zagorjane je odkrile ponarejalnice denarja silno razburilo. Pri nas ni doslej prišel v promet niti en ponarejen bankovec, kakor so jih bili deležni razni drugi kraji, čeprav je bila Majcnova obratovalnica v Zasavju. Kakor znano so pred nekaj leti izsledili v šentjurskem okolišju pod Kumom ponarejene tisočake. Nekaj razpečevalcev so tedaj zaprli glavnih krivcev pa niso našli. Ti imajo zdaj, kakor zatrjujejo ljudje, vsi dobre življenske pozicije. Majcnov sin je orožnikom v Zagorju povedal, da je bil oče že zaprt poltretje leto, ker je izdeloval tisočake. Zato vlada tu mišljenje, da je bil ponarejalec Majcn tudi takrat v kumljanskih hribih. Čuje se, da bodo Majcna o tem zaslišali v Mariboru.

Orožništvo meni, da je sodeloval pri ponarejanju petstotakov še nekaj drugih oseb, ki jih bo nadaljnja preiskava najbrž odkrila. Glede Majcnovega sina je doganjo, da je precej navihan. Sam je trdil vašemu dopisniku, da mu nista dala ne Košir ne Štepiharjeva ne jesti ni ne denarja, a ugotovilo se je, da je tant dobil od Koširja salame in tudi denar za vrnitev v Maribor. Razen tega mu je dal denar za pot tudi brat gostilničarke Fantu in je bilo znano delo v Štepiharjevi gostilni in je

zato hotel izkorističi vse. Fant se je zdej odpeljal domov.

Ko je vršil Grašič gostilniško obrt v Zagorju, je takrat večkrat šel za nekaj dni od doma, češ da nakupuje les za neko firmo. Mogoče je, da je že takrat skupno z Majcnom ponarejal, odnosno skušal ponarejati bankovec. Ker je bil Košir večkrat njegov gost, je Grašič najbrž spoznal v njem za ponarejalske posle pripravno osebo. Tako je postal njegova žrtev, a je molčal, da domači niso o tem nič izvedeli. Navzkriž je prišel z domačimi le v primerih, ko so ti izvedeli, da je zopet imel po gostilnah svoje nastope in politične govorance. To je bila njegova napaka zaradi katere je bil marsikateri Zagorčan prepričan, da z njim ni vse v redu. Košir se doma iz Temeniške doline; v mesarski obrti se je izučil v Zagorju. V svetovni vojni je bil ujet in je dalje časa živel v Rusiji. To je morda vzrok, da je večkrat žutil potrebo kritizirati naše domače življenje in dajati nasvete, da mu ni treba vse urediti, da bi bili vsi ljudje zadovoljni. Sam si je s svojo obrtjo dobro pomagal, a gospodarska kriza je tudi nega omajala, posebno, ker je preveč kreditiral. Preiskava, ki se nadaljuje, bo morda prinesla še nova razkritja.

Dramatičen lov za pobeglim kaznjencem Begunec iz Maribora prijel pri Podnartu kot vlomilec

Podnart, 23. maja. Ko sta bila orožniki narednik Peter Mešec in kaplar Jure Pranjič na patroli, sta na Prezrenjah pri Podnartu natetela na neznanega moškega z velikim nahrbtnikom in s citrami pod pazduho. Orožnika sta neznanca hotela legitimirati ta pa je začel bežati v gozd. Ko sta se mu orožnika v gozdu že bližala, je v strahu, da bo prijel, skočil s 15 m visoke skale. Sledil mu je kaplar Pranjič, ki je rnil za njim precej manjše skale, a zasledovani jo je že ubral naprej po strmem pobočju proti Podnartu, orožnika pa za njim. Ko so pridreli na polje v Podnartu, kjer građe Pogačnikovi dve novi vili, so se lova za ubežnikom udeležili tudi Pogačnikovi delavci in zagrabil. Po aretaciji so vsega onemoglega in pobitega od skoka preko skale odvedli na orožniško stanico. Pri zaslišanju so spoznali v neznanca vlomilec Vladislava Mežka, ki je letos 19. aprila pobegnil iz mariborske kaznišnice, v kateri bi moral sedeti še dve leti; lani je bil obsojen na 3 leta robije. Med begom je odvrnil nahrbtnik in citre. V nahrbtniku je imel nekaj oblek, nekaj spodnjega perila, dva para čevljev in še nekaj drugih stvari. Našli so pri njem tudi okoli 800 dn gotovine, nekaj prstanov in dve verižici. Malo pred aretacijo sta bili na orožniški stanici javljeni dve tatvini, kateri je

napravil prijeli Mežek nekaj ur pred aretacijo, kar je bilo takoj ugotovljeno po pri njem najdenih predmetih Okoli 10. ure dopoldne se je prikradel k hiši, št. 16 na Srednji Dobravi, kjer stanuje Marija Dežmanova. Njeno odsotnost je vlomilec izkoristil in se je splazil skozi priprto okno ter je Dežmanovi ukradel nekaj perila in 300 din. Ko se je Dežmanova vrnila, je bil vlomilec še vedno pri tatinskem delu, ker je še vedno iskal primernege plena. Po ruvanju z Dežmanovo je pobegnil in bližnji gozd in nato šel proti Kovtani. Ko so se Solarjevi, po domače Gregčev, po kosilu odpravili na polje, je vlomilec šel v hišo, odklenil s ključem, ki so ga bili domači pustili v bližnji vrat in si začel izbirati primeren plen. Ukradel je novo moško obleko, dva para čevljev, 664 din gotovine in citre. Pri zaslišanju je priznal še več drugih vlovov, tako onega v Kamni gorici, kjer je ukradel 17. t m Mariji Varlovi obleko in razno perilo, dve zlati verižici in 200 din. Na vprašanje, kam je dal vse plen, je priznal, da je vse skupaj prodal ciganom. Ker so ravno včeraj tudi cigani prišli v naš kraj in se nasehli na levem bregu Save, so aretirali tudi nje in so priznali, da so vse omenjeno kupili od aretranege Mežka; orožniki so tudi še vse ukradene predmete našli pri njih. Mežek je doma iz Križev pri Trziču

Vaše zdravje, Vaša udobnost, Vaše dobro počutje zahtevajo učinkovite zdravstvene zaščite. To Vam nudi ODOL.

Ustna voda ODOL varuje Vaše zdravje, osvežuje, poživlja in daje sveže vonjv dah, ohranja Vaše zobe čiste in zdrave do sive starosti. Če negujete usta z ODOL-om, negujete hkrati zdravje in lepote.

ODOL

Lep jugoslovansko-bolgarski večer v Trziču

Tržič, 23. maja. Preteklo soboto je priredilo tržiško Bralno društvo v dvorani Sokolskega doma v okrilju Zveze kulturnih društev jugoslovansko-bolgarski večer. Prireditev je posetilo številno občinstvo. Spored je obsegal slavnostni govor recitacije, pevске in glasbene točke in bolgarske narodne plese.

Za uvod je zapel moški zbor Bralnega društva jugoslovansko in bolgarsko narodno himno Nato je g. Vekoslav Bučar v širokih besedah razložil zgodovino vseh preteklih sporov med Srbijo in Bolgarijo, njih vzroke in posledice, namen in pomen sedanjega zblizanja med bratskima državama Jugoslavijo in Bolgarijo. Predavanje je bilo podprto z zgodovinskimi dejstvi in je želo odobravanje.

Sledile so glasb. točke ki sta jih izvajala violonista g. inž. Smolnik in Stane Bokal. Za izvajanje sta bila nazrajena z burnim aplavzom. Osobito g. Smolniku se pozna, da je res doma pri svojem instrumentu. Skoda, da ga tako redko slišimo. Kot peva solista in v duetu sta se lepo uveljavila edč Pavla Frlanova in g. Viktor Srečnik, ki sta morala na zahtevo občinstva ponavljati. Moški zbor je zapel dve bolgarski narodni in sicer Tumangelova »Majka mama dvori mala« in Atamanova »Snoči sem te snivala«, rusko narodno »Dvanajst razbojnikov« in Aljažovo »Na dan, Slovan!« Zbor je opravil svoje delo pod vodstvom pevovodke z Zavočila dokaj zadovoljivo in ubrano. Moški

zbor ima dobre pevce in bi pod večjim vodstvom lahko dosegel še marsikateri lep uspeh.

Pravo navdušenje pa je izzvala igra bolgarskih akademikov na glasbilo »Kaval«, ki sta izvajala bolgarske narodne pesmi, tako kot solista kakor tudi v duetu. Izven sporeda so izvajali bolgarski akademiki svoje narodne plese.

Ves večer je potekel v lepi vzajemnosti. Prireditev je posetil kot delegat Hubadovke župe g. Dore Matul, ki je prirediteljem k lepo uspeli prireditvi iskreno čestital. V prijetnem in veselim razpoloženju se je nato vršil v počastitev bolgarskih gostov družabni večer, kjer se je medsebojno prijateljstvo še bolj utrdilo.

Pravopis in novinarji

Natanko pred desetimi pomladni je francoski dnevnik »La Dépêche de Tourne« poročal o pravopisnem natečaju prirejenem za člane obeh zbornic in za državnozborske novinarje v Zedinjenih državah. Prav gotovo bi bil preneki tekmeč rajši izostal. Naposled so zmagali zastopniki dnevnega tiska nad narodnim predstavništvom. Natečaj je moral biti zabaven. Kadar je udeleženec zagrešil napako, so razsodniki vihileli zvonce. To je bilo pravo trijančenje, pritkavanje.

Slično tekmovanje so po zapadnih deželah že večkrat uprizorili. Eno na primer je vodil ponarejalec srbske narodne pesmi, Prosper Mérimée (ki ga zadnje številka »Slovenskega jezika« redno nápep pike). Takole se je postavila visoka družba: Napoleon III. je imel 45 pomol, cesarica 62, gospa pl. Metternichova 42, Dumas 24, romanopisec Octave Feuillet 19 avstrijski poslanik samo 3! Feuillet in očka Dumas sta se tako kisto držala od zadrege, da se jima je vse smejalo.

Isto besedilo sem dal letos dijakom 8. b razreda na I. realni gimnaziji v Ljubljani za šolski narek. In uspeh? Najbolje so se kajpada odrezali odličnjaki, katerih imamo 11, na priliko K-k 34 pogreškov, K-t 38, P-r in Z-o 40. Najslabši je bil K-c z 81 hibami.

Zanimivo je slišati, da ta ali oni učeneec dokaj pravilno napravi diktat, ne da bi ga razumel. Pogosteje pa se zgodi, da je navzlic pokvečenemu tekstu prevod precej dovoljen, ne da bi bilo treba pri tem vselej računati s tujo pomočjo. »L'orthographe française est porte-foix, francoski pravopis je težak«, mi je pred malo leti izjavil eden letošnjih maturantov.

A. Debeljak

Pred odhodom iz pristanišča.

»Gospod kapitan, ladja je pripravljena na odhod.«

»Dobro, Dvignite sidra in pokličite na pomoč!«

(© Marc Aurelio. ©)

2. junija 1. JUBILEJNI TELOVADNI NASTOP SOKOLA III na letnem telovadišču ob Tyrševi cesti

Pomlad na Krvavcu in na Veliki planini

Vsak letni čas daje pokrajini drugačno podobo in se nam zdi, kot bi se priroda ciklično prerajala. In to presnavljanje prirode se velkovito vrši v gorah, ki se nam zide že od vekov iste in nespremenljivo; zima in pomlad, poletje in jesen si sledijo v gorah v redni zaporednosti, ki jih silka vedno znova v novih barvah.

Koča SPD na Veliki planini

Najpolnejše življenje žive gore poleti; sonce je na višku in daje tedaj največ moči. Na sončnih zelenih pašnikih pod planinami v vzniožju sten živi opevana idilčnost planšarskega življenja; tudi izletnikov, turistov in gornikov so polne poti. Vsi glasovi imajo jasen zvok: šumenje vode v žlebovih, ropot zapadnega kamena, lovljenje vetra v starih mesecnih, poznavanje ovac in govedi, klci odzivaajočih se pastirjev, žvižg gamza, zabijanje klina v steno.

Pestro in bujno poletno življenje jeseni zamira. Pojemajoče sonce nizko nad obzorjem, dolge sence v žarko slepeči sve-

tlobi. Planine so že prazne, pastirji so odgnali živino domov; trava je zvenela, med njo se pojavlja podleske. Ob stenah se trudno in žalostno vlačijo megle, gozdovi so se prekrili z rjavimi in rdečimi odtentki. Redki gorniki še zahajajo v svoj svet, obnavljat poletna doživljata.

Zima — to je čas, ko zora spi. Gotovo ste že občutili sveto tišino zimskega gozda; tih pad, pada sneg, še smreke se nemočno sklonjejo k tlom, divdaj se umakne v zavetje. Do dna zmrznile so vode, Robovi hrtbov se svetijo v be'osive daljave. Gorniki samotarijo v globoko zametanih kočah.

Pa pride pomlad. Gore vržejo oklene ledu in snega, hočejo razgaltiti svoja otredela telesa toplemu soncu, ki vedno bolj zgodaj vstaja in bliže njim. Jug se upira v bela rebra, široko odpirajo telohi cvete na prisojnih, bistro žubore vodice v dolino. Pink-pink-pink padajo kapljice s streh stanov in pozivajo smučarje k slovesu. Pospravijo kočjo, zbašejo ropotijo in odidejo. Zadnjikrat zarišejo loke v bele ploščke, z lahkim sunkom se ustavijo konec grapa, na meji med belino snega in belino pomladnega cvetja odno smučji, globoko sklonjeni.

V maju in juniju se umakne sneg v najvišje lege, večina gorskega sveta je odeta že v prestro zelenje. Že v dolini nas navda pomladno prebujanje prirode z ognjnim življenskim razpoloženjem; koliko bolj pristno je to še je v elementarni gorski pokrajini!

Krvavec in Velika Planina se nam zdita z Ljubljanskega polja kot dve ogromni barijeri, prislonjeni pred osretno rajdo Savinjskih Alp, ki jo skoro zaslanjata; predstraži Savinjskih Alp, skrajnjaka ogromne podkve, ki jo tvori glavni greben z dvema odcemkoma na jug, od katerih se eden korčava s Krvavcem, drugi z Veliko Planino.

Ta dva sta si v mnogočem slična; z južnih pobočij obeh se prijazno razgledujeta beli gorci cerkvi; sv. Ambrož pod Krvavcem, Sv. Primož pod Veliko Planino. Glede pristopov nismo v zadregi; zložne, razgledne poti trajajo 3—4 ure, tako, da se nam izplača tudi enodneveni izlet.

Prvo izhodišče na Krvavec in Veliko Planino je Kamnik; za Krvavec ubereimo pot proti Tunjicam, zavijemo desno skozi Lanišče pa čez Sidraž, dalje preko cvetočih livad in hladnih gozdičev na sv. Ambroža, lepo razgledno planjo; nad gozdovi se nam pri planini Jezercu zopet odpre razgled; prav pred seboj imamo obli vrh Krvavca, na čezar zapadnem levem temenu nam nudi velik dom udobno oestrbo.

Dve poti vodita na Krvavec tudi iz Stahovice: prva gre na Sidraž, kjer se priključi na prejšnjo, druga preko planine Osredki in Križke planine. Tudi iz doline Bistrice se po jarku potoka Korosičev vpenja po lepih smerih želo zanimiva pot, pa je turistom menda neznan; pripelje nas na Križko planino ali na stan v Kōrenu v kotu med Krvavcem, Zvohom in Mokrico. Poskusite kdaj!

Dohodi iz Cerkelj na Krvavec so še krajsi. Avtobus nas pripelje skoro prav do vzniožja gozdnih pobočij; v mir in tišino njih skritih dolin so se umaknili gradiči in samostani: Sangrad, Strmol, Velesovo. Izbiramo poti, a so vse skoro enako dolge in enako lepe. Zato bomo pač prvič izbrali ono preko Šteške vasi, ki nas privede k sv. Ambrožu, drugi pa skozi Stefanjo xoro pa mimo kmeta Davovca po jugozahodnem hrtbu Krvavca direktno nanj.

Za Ljubljancane malo bolj odročeno, a zelo mikaven je pristop iz doline Kokre, bodisi od vasi Kokre na Davovca, ali pa mimo kmeta Robleka po strmem, divjem Roblekovem grabnu na planino Dolgo nivo; pristen alpski svet je tu. Od tu si izberemo varianto preko ali pod Zvohom do našega cilja.

Velika Planina je sicer obsežnejša, a nima tolike izbire. Ogromna večina planincev se poslužuje staroznane poti iz Stahovice mimo sv. Primoža, kamor mu kaže romar na znamenju dobi ob cesti. Ob velikih strminah nas tako zložno vede kolovoz, da se prav nič ne utrudimo, tudi ko pridemo na Pasje peči; prečimo jih, nakar je še samo stonja do razpota pri križu; desno Mala, levo naravnost, še četrte ure, pa Velika Planina.

Se zložnejše pridemo na Veliko Planino iz Črne doline, kjer pri Jurčku zapustimo cesto, se vzpnemo nad potokom na Kranjskega Raka, od koder je razprostr pred nami že gorati štajerski svet. Čez dobro uro smo na Mali Planini, naprej pa imamo samo še lepo šetnjo skozi hladne šu-

meče gozdove na golo valovito planjavo Velike Planine.

Tudi iz doline Kamniške Bistrice pridemo gori od Kopišč do ozkem jarku od dolgi riži; v dveh urah smo na planini Dol, tu zavijemo na desno skozi gozd in mimo Konjščice dospemo kmalu na cilj.

Važno vlogo imata Krvavec in Velika Planina kot izhodišče oz. zaključek planinskih tur v Savinjskih Alpah; v par dnevih premerimo dolžino vsz ogromne podkve od enega do drugega stranjaka.

Pomlad na Krvavcu in Veliki Planini! Vseposod že zelene preproste livad, temni pasovi gozdov in cretia, le nekaterih grap in kotel v osojah se še drže snegovi. Strma gola rebra se grezijo z obeh pleti v dolino Bistrice, na druzo stran so zložno napeti zeleni bregovi. Tih poezija šumenjih gozdov, ckleščenih macesncv, črnih viharikov! Daljni razgledi čez gre in doline v ravnine, posejane s selišči. Nad gorami mir, jasna modrina, valvite konture na obzorju, izginjajoče v čadu. Velika Planina ni samo velika ampak res največja slovenska planina. Stejte lekdaj stanove s tipičnim krovom v elipsastem obodu, razmeščene po vseh planoti; prava planinska vas; zraven še manjša na Mali Planini in samotni stanovi pod Bukovcem pa na Gojški planini in za Dolgo gričo, v zatljučju stoletnih smrek. A so še prazni, ne vije se še ob večerih dim iz skodel, ne poznavajo še črede.

V to gorsko prirodo, v to gorsko pomlad pridite!

SPORT

Državna liga 1940.

BSK in Slavija najboljša

Včeraj so v tekmah za naslov državnega prvaka zmagali BSK, Slavija in Gradjanski

Zaradi naglice, v kateri je treba letos zaključiti tekme za državno prvenstvo v nogometu v zvezi z že določenim sporedom tekmovalca za mali srednjeevropski pokal, je VNS izkoristil za odigranje V. kola tudi včerajšnji praznik s popolnim sporedom. Odigrane so bile torej vse tri tekme, in sicer dve od njih v dvojni prireditvi na igrišču Gradjanskega v Zagrebu, tretja pa na Hajdukovem terenu v Splitu.

Po računih na papirju sta bila v zagrebški tekmi favorita Gradjanski in BSK in res sta tudi oba knjžila s precej izdatnimi razlikami po dve točki v svojo korist. Splitska tekma je prav za prav edina senzacija dneva, kajti njen izid je spet potrdil veliko formo Sarajevčanov, ki se bodo, če bodo tako hiteli od zmage do zmage, plasirali na eno najbolj častnih mest med vsemi klubi v državi.

Do pojutrišnjem, ko se bo tekmovalje v državni ligi spet nadaljevalo z nastopom vseh šestih moštvev, v Zagrebu Gradjanski — Hajduk, v Sarajevu Slavija — Hašk in v Beogradu Jugoslavija — BSK, je stanje prvenstvene tabele naslednje:

BSK	5	4	1	0	11:5	9
Slavija	5	4	0	1	8:4	8
Gradjanski	5	3	0	2	13:5	6
Hajduk	5	1	2	2	9:9	4
Jugoslavija	5	1	1	3	7:12	3
Hašk	5	0	0	5	5:18	0

V naslednjem nekaj podrobnosti o včerajšnjih tekmah:

Gradjanski : Jugoslavija 4 : 0 (1 : 0)

Zagreb, 23. maja. Za današnji dvojni spored državnih prvenstvenih tekem na igrišču Gradjanskega je vladalo precej zanimanja in se je do pričetka druge tekme med BSK-om in Haškom zbralo na igrišču do 7000 gledalcev.

V prvi tekmi je Gradjanski nastopil proti Jugoslaviji in zaslužen zmagal. Domači so bili od vsega začetka v premoči ter so imeli v prvi polovici igre nekoliko lepših šans, od katerih pa je bila realizirana samo ena, in sicer po Lešniku v 15. min. Jugoslavija se je nato polagoma oprostila hudega pritiska ter tudi začela napadati, toda njen napad je bil pred golom čisto brez moči. Zadnjih 15 minut pred odmorom so

imeli gostje najmanj 5 ugodnih prilik za izravnanje, toda ostalo je vendar — deloma zaradi smole, deloma zaradi nespretnosti napadalcev, deloma pa tudi zaradi odlične Glaserjeve igre — do konca samo pri vodilnem голу Gradjanskega.

Po odmoru je Jugoslavija začela dovolj dobro in se je mnogo trudila, da bi izenačila, toda njena igra je bila v glavnem zaradi slabega napada brez koristi. Gradjanski je polagoma spet uredil svoje raztresene vrste, predvsem napadalno in začel spet smiselno napadati. V 11. min. je Cimermančič krasno pogabil po krilu ter ostro streljal v gol. Lovrič je komaj rešil in žogo odbil v zrak, toda Cimermančič je bil že tamkaj ter je z glavo poslal usnje preko njega v mrežo. 20. V 17. min. je do bil precejšnjo poškodbo Wöfla, ki je za nekaj časa zapustil igrišče, po povratku pa šel statirat na desno krilo. V 22. min. je Lešnik poslal dolgo žogo Cimermančiču, ki jo je še pravočasno ujel ter neubranljivo zabil tretji gol za domače. V 37. min. spet idealna kombinacija modrega napada, ki jo zaključil Cimermančič s sijajnim strelom pod drogove. Rezultat je 4:0 za G. V 38. min. je zaradi blesure zapustil igrišče Glaser in ga je v svetišču zamenjal Antolkovič. Jugoslavija je skušala vsaj zdaj priti do svojega častnega gola, toda ves trud je bil zaman. Gradjanski je bil celo z 9 igralci — Glaser je bil zunaj, Wöfla pa je bil blesiran — še zmerom dovolj močan, da je do konca držal v šahu nasprotnika.

Na splošno se mora reči, da Gradjanski danes klub zmaga po svoji igri ni zadovoljil, kar velja v glavnem za krilsko vrsto, v kateri sta bila precej šibka Jutt in Brozović na obeh straneh.

Tekmo je sodil italijanski sodnik Scorzoni.

BSK : Hašk 3 : 1 (3 : 1)

V drugi igri je Hašk v prvih 15 minutah zaigral zelo dopadljivo in ni igral niti najmanj podrejene vloge nasproti velikemu nasprotniku, da, imel je celo več šans za realiziranje kakor BSK. Kljub temu pa je v 16. min. nenadoma prodl Nikolij na levem krilu, ki je lepo preigral Glišovića, ta pa je iz ugodne pozicije zabil neubranljivo prvi gol v desni kot, 1:0 za BSK. Ze 2 minuti kasneje so Beograščani prišli do zelo cenenege drugega zgoditka. Zaradi nespretnosti enega Haškovih branilcev je dobil žogo Glišovič nedaleč od gola ter jo poslal z glavo že drugič v mrežo 2:0 za BSK. V 35. min. je Božović ušel Golcu in plasiral mimo presenečenega Cindrića že tretjič v mrežo 3:0 za BSK. V 40. min. je sodnik prisodil prosti strel v korist Haška, ga je z 18 m daljave Hitrec s krasnim strelom pretvoril v prvi in edini gol za Haškovce. 3:1 je bilo o pavzi...

V drugi polovici igre je Hašk začel zelo živahno in v silnem tempu ter bil v tem delu igre skoraj ves čas v premoči. Mrkušič v BSK-ovih vratih je imel mnogo posla, toda pri vsem tem Haškovi zaradi pomanjkanja pravega strelca niso mogli spreminiti rezultata. BSK je sem in tja le z redkimi prodori prihajal na nasprotnikovo polovico, imel pa ni prav za prav nobene posebno izdelane pozicije. Na drugi strani pa so Haškovi brez potrebe kombinirali in skušali najti vrata, kar bi bili dosegli tem laže, ker je vratar stalno begal iz njih, pa niso imeli nikogar, ki bi bil znal streljati. V 18. min. se je vilil hud dež, kar je imelo za posledico, da je del občinstva z vzhodne strani kar preko igrišča hitel v zavetje na zahodno stran, tako da je moral sodnik za nekaj časa igro prekiniti. V zadnjih minutah je prišlo še do neljubega incidenta, zaradi katerega so začeli gledalci metati kamenje na igrišče in so morali enega Haškovih igralcev ranjenega odnesti. Povod je bil grob foul, ki ga je zakrivil Glišovič nad levim krilcem Belakom. Do gola pa celih 45 minut ni več prišlo nobeno moštvo.

Tekmo je sodil madžarski sodnik Kókényesi.

Slavija : Hajduk 4 : 2 (1 : 1)

Split, 23. maja. Na igrišču Hajduka je bila danes pred 2500 gledalci odigrana državna prvenstvena tekma med domačim Hajdukom in sarajevsko Slavijo, v kateri je Slavija zaslužen zmaga.

Slavija je tudi danes izenačila s svojo odlično igro. V prvi polovici igre sta bili obe enajstorici enakovredni, čeprav je bila premoč Slavije vendarle vidna. Gostje so izgradili celo vrsto lepših situacij, kar velja prav za prav tudi za Hajduka, toda od vsega tega sta obe moštvi izkoristili vsako samo po eno, tako da je rezultat prvga polčasa ostal neodločen. Slavija je svoj gol zabil že takoj v prvih sekundah po svojem srednjem napadalu Djordjeviću, Hajduk pa je izenačil v 24. minuti po lepi kombinaciji in s strelom Alujevića.

V drugi polovici igre je začel Hajduk popuščati in zdaj je prišla premoč Slavije polagoma čisto do izraza. V 20. minuti je Matošič zgrešil nevarno žogo sredi igrišča, kar je takoj izkoristila Slavija, ki je po svojem levem krilu Puljiću povišala na 2:1. V 30. minuti je pogabil Alujevič, pri čemer pa je zadel ob nasprotnega branilca. Sodnik je prisodil enajstmetrovko in Radovniković je izenačil. Vrtar Brkljača bi bil moral ta gol braniti! Slavija je po tem presenečenju zaigrala še bolj ostro, Hajduk pa je začel spreminjati svojo postavo — Matošič je šel v napad —, kar pa je moštvo več škodilo kakor koristilo. Gostje so polagoma začeli prevladovati in v 35. minuti je Djordjevič zabil nelozgibni tretji gol, v zadnjih minutah pred koncem pa je slednjč še Šalpur povišal na 4:2. Tekmo je sodil madžarski sodnik Kis.

Prijateljska tekma v Celju

Olimp : Celje 1:0 (1:0)

Celje, 23. maja. Na Glaziji je bila danes popoldne odigrana prijateljska tekma med obema lokalnima rivaloma. Celje je nastopilo večinoma z mladino. Moštvo je nudilo solidno pozhvotvalno igro, napad pa je bil premoč povezan in odločen. Olimp je s svojo igro razočaral, čeprav je imel mnogo več od nje kakor Celje. Olimp je zabil gol v 42. min. prvga polčasa.

Sodil je g. Prestinger.

Dve juniorski za točke v Ljubljani

Svoboda : Ljubljana 3:2 (3:0)

Ljubljana, 23. maja. Pred skoro 200 gledalci je v današnji prvenstveni tekmi juniorjev uspelo Svobodi zadati doslej neporaženi enajstorici Ljubljane prvi poraz. Igra obeh moštvev je bila zelo živahna in zanimiva, ter je bila tudi v tehničnem pogledu na precejšnji višini. Zmaga odločnejših Svobodašev je popolnoma zaslužena.

Sodil je g. Dorčec.

Hermes : Jadran 3:0 (1:0)

ČSK : Mars

Finalna prvenstvena tekma prihodnje nedelje v Ljubljani

V nedeljo ob 15.30 bo na igrišču Ljubljane finalna tekma med gornjima kluboma. Tekma bo vsekakor zanimiva in važna za obe moštvi.

Cakovčani so redki gosti v Ljubljani, toda zato nič manj privlačni. Prvak mariborske skupine je v odlični formi. Razumljivo je, da bodo skušali v tej tekmi še bolj potrditi svoj sloves.

Mars ne bo mogel nastopiti kompleten proti temu močnemu nasprotniku. Toda ne glede na to Marsovci ne bodo vrgli puške v koruzo, temveč se te težke tekme oprijeli z vso resnostjo do konca.

Ob 13.00 nastopijo juniorji Marsa proti Grafiki.

SK Mars. Drevi ob 20. obvezen sestanek za moštvo, ki bo igralo v nedeljo na običajnem mestu.

ANEKDOTE

Cesar Leopold I. je nekoč obiskal samostan avguštincev na Dunaju. Prior mu je razkazal vse prostore, na zadnje ga je povedel v samostansko cerkev, kjer je bila slika, ki je predstavljala množico angelov, stopajočih po Jakobovi lestvi iz svetega pisma stare zaveze iz nebes. Cesar je sliko nekaj časa gledal, potem je vprašal: »Povejte mi, zakaj stopajo vsi ti angeli po lestvici iz nebes, ko imajo vendar peruti?«

Vse je bilo tiho, niti prior st ni znal pomagati. Tedaj se je oglašil novic Abraham a Santa Clara, poznejši znameniti pridigar: »Morda so se, veličanstvo, angeli baš tedaj gollili!«

Leopold se je zasmeljal in je prisebnega meniha kmalu potem napravil za svojega duhovnega pridigarja.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Prvotna smer izstrelka se ohrani

Zanimivosti iz področja topništva

Kako se razpoči topovski izstrelak na zemlji ali v zraku?

Artileristi in fiziki so poskušali rešiti to na videz nevažno vprašanje in raziskave so imele presenetljiv uspeh. Kadar se razpoči šrapnel v zraku, se n. pr. poedini drobci plašča ne razletijo brez reda sem in tja, temveč ostane skupno težišče sistema teles, v katera je razpadel izstrelak, isto kakor pri celem izstrelku. Z drugimi besedami pomeni to, da se ohrani prvotna smer izstrelka. To je podobno kakor s sončnim sistemom, ki se glede na kroženje poedinih planetov, planetoidov, mesecev, repatic itd. kot celota že od pravadavne giblje v smer neke točke v ozvezdju Herkula.

Zakaj je oklopa plošča trda? Ker je iz jekla? Zakaj pa je jeklo trdo? Zato, ker se pri izdelavi jekla preostali ogljik v njem kristalizira v mikroskopsko drobne diamante. To pojasnilo so našli v osta-

lem iz železnih vseobitrov, ki prihajajo iz vesoljstva in ki vsebujejo isto tako zelo majhne diamante.

Ob času Napoleona I. oklopnih plošč niso poznali. Te so se pojavile šele tedaj, ko so 1822. izumili granato. Oklopi vojnih ladij so se izkazali potem v krimski in v ameriški državljanski vojni. Takrat so gradili neverjetno debele oklope, debele celo do 103 cm. dokler ni nastopil 1895. Krupp s svojim niklovim jeklom, ki je oklopu za dolgo časa dal premoč nad izstrelkom, ne da bi ga bilo treba izdelovati v takšni debelini.

Topove iz jekla, ki so spodrinili dotedanje topove iz bron, je začel izdelovati Krupp l. 1847. To podjetje je l. 1873. na dunajski svetovni razstavi nastopilo tudi s topom kalibra 30,5 cm, torej davno pred svetovno vojno, ki je topove takšnega kalibra napravila slavna.

Padala in padalci

Mehanizem naprave — Rekord ruskega pilota

Vsak solarček ve danes, da je padalo edini in skoraj sigurni rešilni pripomoček za moštva iz padajočih letal. V naših dneh pa je padalo dobilo še eno ulogo. Seznanili smo se s pojmom »padalnih čet« in »lovcev padalcev«. Moderna vojna tehnika uporablja padalo kot novo orožje.

Padalo je zanimiv izum. Kadar je zloženo, zavzema komaj prostornino polnega nahrbtnika in tehta kakšnih 5 kg. Če se ozir pa razvije, se nam predstavi v vsega upoštevanja vredni velikosti. Njegov premer je tedaj 10 do 15 m, nosilne vrvi pa so dolge kakšnih 10 m. Blago za padala je iz najboljšje in najmočnejše svile ter ga stalno pregledujejo. Padalo stane 20.000 do 30.000 din.

Padala so takšna, da jih odpre padalec sam s pomočjo vrvice po odskoku, ali pa takšna, da so pritrjena na letalo in se po odskoku sama odpro. V obeh primerih se odpre bliskovito najprvo majhno padalo in to potegne veliko padalo iz njegovega zavitka. Najmanjša višina za odskok s padalom znaša kakšnih 70 m, priprava pa se razvije po treh sekundah. Tedaj znaša brzina njenega padanja kakšnih 5,5 m na sekundo. Skakati je najbolje iz zadnjega dela letala. Pri tem pa je treba pripomniti,

da prav za prav ne gre za pravi skok, temveč padalec se iz letala samo vrže. Kakor odskoka se mora dobro naučiti tudi pristanka, kajti sunek ob pristanku na tla je tolikšen kakor pri običajnem skoku iz višine 5 m.

Brzina padanja postane z nerazvitim padalom čez kratek čas enakomerna in jo človeško telo lahko vzdrži. Rekord v tem oziru ima neki ruski pilot, ki se je vrgel v višini 8000 m iz letala, odprla padalo šele v višini 3000 m in nato spročno pristal. O padalu je prvič pisal v ostalem že Leonardo da Vinci, a prvi skok s to pripravo je izvršil znan Montgolfier.

Kar se tiče uporabe padala za spuščanje čet za nasprotnikovo fronto.

Uporabni so jo večkrat tudi s ne pričakovanim uspehom. Večkrat smo čitali o fantastičnih pristankih sredi nasprotnikove dežele, o zasedanju nasprotnikovih letališč po četah padalcev brez pomoči drugih čet in podobnem. Ti vojski so opremiljen razen z izvrstnim orožjem celo z zložljivimi kolesi. Vsekar so postali nenadni napadi s padalci bojna metoda, ki jo morajo vodilni krogi v armadah prav resno upoštevati.

Dvajsetorica najpotrebnejših knjig

Dela, ki bi jih bilo treba rešiti

Nekega septembrskega večera l. 1895. so sestavljali Alfonz Daudet in nekateri njegovi prijatelji seznam knjig, ki bi jih bilo treba na vsak način rešiti, če bi jih ogražal požar ali kakšna druga nesreča. Da bi se ta zabava nadaljevala, je Daudetova žena, ki je pravkar v visoki starosti umrla, povabila s pismom tudi Françoisa Coppéja, naj bi sestavil takšen seznam.

Coppée je odgovoril v pismu, ki ga je objavila sedaj »Revue des Deux Mondes« k stoletnici Daudetovega rojstva, da ima kot čitatelj sicer dober želoec in da bi se ne mogel sprijazniti s tem, da bi rešil le malo knjig, vendar pa navaja dvajset knjig, ki bi jih v primeru nevarnosti vsekako rešil. S primernimi opazkami, ki ilustrirajo njegovo izbiro, navaja med temi dvajsetimi knjigami: evangelije, Hojo za Kristusom, Dona Kihota, Lafontainove basni, Perraultove pravljice, zvezek Bossueta z njegovim delom »Sermon pour les

pauvres«, dalje Robinsona Crusoeja, prvih šest knjig Rousseaujevih Izpovedi, izbere iz Diderota in Chateaubrianda, Manon Lescautovo, Napoleonove Spomine s Svete Helene, iz Micheletove Zgodovine Francije zvezek z zgodbo Jeanne d'Arc, dve mojstrovini Balzaca (Menage de garçon) in Victorija Hugoja (La Legende des Siecles), dalje zvezek Heineja, Gautierove Emaux et camees, Davida Copperfielda, Gospo Bovaryjevo in Daudetova Pisma iz mojega mlina.

Kakor je povedala ga. Daudetova, so vsi udeleženci pri tem sestavljanju postavili evangelije na čelo vseh del. Kakor Coppée je bil tudi Daudet izbral Chateaubrianda, Diderota, Micheleta, Rousseauja, Flauberta, Balzaca in Robinsona, ona sama pa je izbrala Lafontaina in Copperfielda. Samo Coppée je bil imenoval Manon Lescautovo, Heineja in Gautiera.

Drage pomote

„Guvernanta“ — Napaka v brzovjavi — Vežaj

V vsakdanjem občevanju se izražamo pogostoma precej nemarno. Marsikdo je imel zavoljo kakšne neprehtane besede slabe izkušnje s sodnjjo.

Tako je nekoč v Ameriki nastal cel družabni škandal zavoljo besede »guvernanta«. Gojenec ameriške mornariške šole v Annapolisu je spremljal mlado damo na ples, ki je bila nastavljena v družini nekega pomorskega častnika kot guvernanta. Kadevto predstojnik se je čutil celo v demokratični Ameriki upravičenega jeziti se nad mladim možem, ker je prišel na prireditve s »hišno pomočnico« in ga je klical na odgovor. Dama pa, ki je bila hči nekega vseučiliškega profesorja, ni prenesla »sramote« zavoljo »hišne pomočnice«. Nje oče se je obrnil do nekih poslancev, ki so intervenirali pri državnem tajniku za mornarico. Vse je zavисло od vprašanja, da-li je guvernanta hišna pomočnica. Precej časa so trajala zasliševanja. Končno je mlada dama zmagała in vojda mornariške šole se ji je moral opravičiti. Tudi napačna beseda v kakšni brzovjavi

lahko ima hude posledice. To se je pokazalo n. pr. pri neki tožbi za odškodnino, ki so jo imeli pred časom v New Yorku. Neki možki je poslal svoj zarobenki brzovjavo k besedami: »Ljubim te za večno.« Po pomoti pa je nastal na pošti stavek, ki je pomenil: »Zapuščam te za večno.« Zarobenka je možu potem vrnila zarobenki pristan in pisma ter se je poročila, še preden se je stvar pojasnila, z nekim drugim možkim. Nje prvi zarobenec je potem tožil poštošno upravo in je tožbo dobil.

Majhen vežaj, oziroma to, da vežaja sploh ni bilo, je veljal nekoč mnogo milijonov dolarjev. V nekem ameriškem carinskem zakonu so naštevati predmete, ki bi lahko prihajali brez carine v deželo. Med temi so bile »vse tuje sadne rastline«. Uradnik, ki je zakon objavil, pa je izpustil majhen vežaj in to je naneslo v novem pomenu »vse tuje sadeže in rastline«. Celo leto je potem tuje sadje prihajalo v Ameriko nezacarinjeno in to je škodovalo državno blagajno za mnogo milijonov dolarjev.

MICHEL ZEVACO: 120

Don Juan

ROMAN.

Klotar jo je zavzeto pogledal. »Da«, je rekla, »to vas preseneča. Sama se čudim. Toda od Seville pa do tod nisem nikoli mislila, da bi šlo za dona Juana in zame...« »Za koga pa?« Pomolčal je, prebledela, pogledala okrog sebe in s pritanjenim glasom odgovorila: »Don Juan ima opravka s Christo!...« Klotar se je zdrznil. Nastopil je dolg molk, med katerim je Leonora vročično nadaljevala svoje delo. Čez čas je spet izpregovorila: »Ne bojim se Juana Tenoria. A Christo poznam. Ponosna je. Ni mogoče, da ne bi kaznovala dona Juana za to, kar ji je prizadejal...« »Ali... ali...« je Klotar zajekal, »mar niste rekli, da je vaša sestra...« »Da, rekla sem: Christo je umrla.« In vendar govorite o nji... Oh, tako govorite, kakor da bi bila živa!...« »Da, gospod de Ponthus. Sama ne vem, zakaj tako govorim o svoji dragi Christi. Časih že ugibljem, ali niso misli, ki me napadajo, blazine misli... a ne, pustiva to. Bodi kakor hoče, prisrežem vam, da se dona Tenoria ne bojim: opravka ima z nekom, ki je močnejši od njega.« Z nepopisno tesnobo je Klotar ponovil:

»Močnejši od njega!... Mar hočete reči, da ste to vi?...« »Ne«, je dejala z glasom popolnega prepričanja. »To je Christo.« Presunjen od njenih besed, ki so dajale temu, kar je bila rekla dona Silvia, žena dona Juana Tenoria, določen smisel, je Klotar nehote vzkliznil: »Kaj, gospodična! Torej mislite, da Christo še iz groba nadzoruje Juana Tenoria? Da vstaja iz rakve in blodi okrog njega in vas je pripravljena braniti, če bi bilo treba... hkratu pa čaka na ugoden trenutek, da bi kaznovala verolomneža?« Leonora se je počasi prekrizala. Bleda je bila, vsa krasna v belini svojih lic, ko je odgovorila: »Ne vrtam v to, kar nam ni dovoljeno vedeti, gospod Ponthuski, in nobenega dokaza nimam, ali je dana mrtvim takšna volja in oblast. Govorim samo, kakor mi srce narekuje. Vsi svetniki naj nam pomagajo! Prečista Devica naj varuje mojo ljubljeno Christo!« Oba sta umolknila. Bi'o jima je, kakor da ju izpreletava obadva isti skrivnostni trepet... Nato sta se otrešla vrtoglavoce. Nekaj minut sta hlastno govorila o postranskih rečeh ali vsaj o takšnih, ki so se jima zdele postranske. V resnici sta uživala pritanjeno, mogočno radost, ko sta poslušala glas drug drugega in vzajemno opazovala svoje gibe. Spogledati se nista upala, a tem bolje sta videla drug drugega z notranjimi očmi... Bilo je trenutje neskončnega čara, poglobljene živ-

ljenja, ena tistih dozdevno nevažnih minut, ki jih človek pozneje, ko vidi v sebi in okrog sebe le še razvaline, tako hrepeneče pobira iz brezden spomina... In Leonoro je obšlo, da je jela govoriti o sebi, kakor bi bila govorila s svojo ljubljeno Christo. Morda je s slutnjo čutila, da lahko pove Klotarju vse ono, česar ne bi priznala nikomur drugemu na svetu; morda jo je skrivnosten glas v notranjosti opominjal, da je trenutek odločen... Govorila je... »Gospod de Ponthus,« je dejala čez nekaj časa, »če vam je prav, ne omenjajva več tega Juana Tenoria.« »Poslušam vas, gospodična. Toda dokler bo mogoče don Juan siliti na vašo pot, bo imel v meni smrtnege sovražnika. Mislite si, kar si hočete,« je dodal, »nekaj mi pravi, da ne boste varni, dokler mi ne pride pod meč...« »Ne bojim se ga,« je odločno ponovila. »O nekom drugem tega ne bi mogla reči...« »O nekom drugem?« je Klotar zamrmral, in srce se mu je mahoma skrčilo. »O nekom drugem! Sam po sebi je ta človek manj nevaren od Juana Tenoria, ker se mi ne zdi zmožen tolikšne nasilnosti, verolomnosti in predrznosti. Kakor kaže videz, utegne biti pošten plemič. Niti ni tako razbrzdano nesramen kakor don Juan niti ne tako nizkoten lažnivec. Odkar je oče mrtev, me vsak dan obišče za nekaj minut, in pri slehernem obisku se znova prepričam o njegovi spoštljivosti in neoporečni udovrljivosti; ponudil mi je,

da se z mečem osveti Tenoriju za namestnikovo smrt; zatrjuje mi, da me bo ubogal, tudi če se odločim drugače, kot so sklenili moj oče, naš cesar in vaš kralj... Moj zarobenec je, gospod de Ponthus, Sancho de Ulloa mi ga je namenil za soproga; cesar in kralj hočeta, da mu postanem žena, in takšna je bila tudi volja pokojnega očeta!« Klotar de Ponthus jo je poslušal... njegove sanje o sreči so se rušile... Vsaka beseda je bila nov udarec, ki je podiral prelepo, šibko zgradbo... Nazadnje je komaj slišno zamrmral: »Zakaj se bojite tega človeka?« »Povedala sem vam: zato, ker predstavlja očitovno voljo. Oh, verjemite, cesarjeva bi mi malo pomenila... toda očetova... volja njega, ki je umrl pred moji očmi... Ko bi bil živ, bi ga izkušala pregovoriti. A kaj morem mrtvemu? Po-veste, gospod de Ponthus, kaj morem zoper namestnika de Ulloa?« In Klotar je zatajil svoje solze ter z eno besedo obsodil svoje mlado življenje, da bi ustregel časti. »Res,« je odgovoril, »nič ne morete. Oče vam je ukazal in na vas je, da ga ubogate!« Čez trenutek je dodal: »Če vas je kdo na svetu vreden... tedaj vas je vreden ta, ki vam ga je oče izbral.« Leonora je dvignila oči do Klotarja; videja ga je bledega kakor smrt, in srce se ji je skrčilo, da sama ni vedela, zakaj. In kako hrabra, kako vzvišena je bila, ko je v naslednjem trenutku pobrala Klotarjevo besedo:

Nemški tank na zapadnem bojišču

Da ukrčijo pot pehoti, napadajo Nemci na zapadni fronti najprej s tanki. Sele će se takšen prodor posreči, nastopijo pešci

Bombni napadi in protiletalska obramba
Izkušnje iz tripolitanke, balkanske in svetovne vojne

Bombni napadi in baterije zoper nje so malo starejši, nego si običajno mislimo. Ne izvirajo iz svetovne vojne, temveč so oboje skoraj istočasno uporabljali že dve leti prej, v balkanski vojni, v tripolitanški vojni in Mehiki.

lom, s katerim je razpolagal Obregon. Krozil je nad obema ladjama in spuščal svoje bombe. Mož pa ni poznal posebnih balističnih zakonov za te izstrelke in tako so zadevali le ob nabrežja ter doke, ki so jih pa popolnoma uničili. Učinek pa je bil vsaj v moralnem pogledu velik.

Neuspeh polet na Mars

Neki Cheston Esherman iz Pensilvanije si je vtepel v glavo, da bo s starim sportskim letalom izvedel polet na Mars, ker se je naveličal življenja na zemlji. Kmalu nato so ob nabrežju Atlantskega oceana opazili star sportski avijon, ki je bil, kakor so naknadno ugotovili, tisti, s katerim je startal Esherman. Naslednji dan pa je prispel v pristanišče ribiški čoln, ki je javil, da je njegov krmar 175 milj od obale potegnil iz vode letalca, ki se mu je bil med poletom pokvaril motor ter je moral zasilon pristati na morju.

Če še ne veš, zdaj izveš:

da je švedski parlament sprejel nov zakon proti veleizdaji, vohunstvu in sabotaži; da je začel obratovati med Bratislavo in Budimpešto motorni brz vlak, imenovan »donavski ekspress«;

Usoda belgijskih beguncev

Neprestano dovažajo v Francijo trume beguncev iz Belgije ter jim odkazujejo zasilon bivališča v pariških zakloniščih proti napadom iz zraka. Očividci poročajo, da so mnogi begunci popolnoma izrpani. Strokovno izveščane Belgijske pošiljajo francoske oblasti v tvornice na delo, da jim na ta način omogočijo preživljanje in obstanek.

Dve leti pogrečano letalo so našli

V Kordiljerih so našli neko potniško letalo, ki se je bilo zrušilo na zemljo pred dvema letoma, poleti 1938. Ob zasilonem pristanku so bile v aeroplanu štiri osebe. Tri so se očitno izgubile, kajti v ogrodju letala so našli samo okostje pilota, ki je umrl zapuščen od vseh zaradi pomanjkanja.

Odkienkalo mu je

Poveljnik Hlinkove garde, Sano Mach, veliki gromovnik slovaške ljudske vojske, je moral odstopiti, ker so zaradi njegovih hujšakajnih govorov proti Madžarom grozili Slovaški resni zapletitlaji od zunaj. Njegovo mesto je prevzel Franc Galan.

Srednjeveški praznik v moderni Italiji

„Praznik sveč“ z razkošjem in mistiko

Vansko leto se v Gubbiju pri Perugiji med »praznikom sveče« obnavljata razkošje in mistika srednjega veka. Ta praznik izvira iz 1.1326., ko so mestnemu zaščitniku prvi podarili dvojno svečo.

Dne 15. maja grede ti nosilci sveč ob zvonjenju zvonov in stare pesni pojoc skozi mesto. Po kosilu se prav za prav razvije prava slavnost. Takrat prirejajo namreč tekmo s svečniki in svečami na ramah. Startno znamenje za to tekmo dajejo s tem, da razbijejo star vrč. Po tekmi gre slavnostni sprevod trikrat po mestu, zvečer pa spravijo sveče v baziliko, na kar se slavnostni sprevod spremeni v pobožno in tiho procesijo.

Kolumbovo ime se bo ohranilo

Zadnji potomec odkritelja Amerike je umrl v španski državljanski vojni

V septembru 1937. je padel zadnji potomec Kristofa Kolumba kot žrtve španske državljanske vojne. Bil je to Cristobal Colon Aguilera, vojvoda iz Verague, markl Jamaški, veliki admiral in najvišji državni namestnik Indije. Don Cristobal Colon (to je španska oblika za Kristofa Kolumba) se je ponašal s celo vrsto naslovov, ki so si jih izmislili 1.1537. za dona Diega Colona, drugega admirala Indije.

Izrekel željo, da bi njegovi otroci smeli nositi ime Colon v primeru, da bi Cristobal Colon Aguilera umrl brez otrok. Tudi don Manuel je padel v državljanski vojni, njegovim otrokom pa je madriško sodišče sedaj priznalo pravico, da smejo svoje ime združiti z imenom odkritelja Amerike.

ANEKDOTA

Sodelavci podjetja Bat'e v Zlinu prihajajo od časa do časa iz vseh delov sveta v Zlin, da bi tam poročali o svojih izkušnjah in postavljali svoje predloge. Pri neki takšni konferenci je neki sodelavec iz Amerike pokazal par čevljev, ki jih je bil kupil pri konkurenci. »Takšne čevlje bi morali tudi vi izdelovati, je dejal Tomaž Bat'.

VSAK DAN ENA

Tukaj vidite model nove križarke, tam pa lahko citate preklid, da je bila potopljena.

Gospodarstvo

Nujna potreba ustanovitve gospodarskega sveta za vso državo

Glede na okolnost, da se v zadnjem času v nekaterih gospodarskih panogah uvaja sistem kontroliranega gospodarstva in se ustvarjajo razni odbori pri trgovinskem ministru in pri banki oblasti v Zagrebu, so se v zadnjem času pojavili glasovi, da je treba delovanje teh odborov koordinirati in povezati, sicer bo sistem kontroliranega gospodarstva neizvedljiv.

Glede uvedbe sistema kontroliranega gospodarstva dela trgovinsko ministru v Beogradu v glavnem v sporazumu s banko oblastjo v Zagrebu, vendar gospodarstvenikom ni znano, v kakšnem stanju so trenutno mnoga važna gospodarska vprašanja. Gospodarstveniki le vidijo da je bila ustanovljena vrsta raznih odborov, tako pri trgovinskem ministru, kakor pri banki oblasti banovine Hrvatske, ki pa svoja dela zaenkrat niso koordinirali in to na škodo gospodarstva.

Današnje stanje zadane predvsem industrijo na teritoriju banovine Hrvatske. Trenotno se rešuje vprašanje kontroliranega gospodarstva v kovinski industriji, kjer je stvar že v glavnem rešena. Enaki ukrepi so predvideni za tekstilno in usnjarsko industrijo. Izdelan je pa vrhu tega načrt uredbe o oskrbovanju industrije s surovinami, ki zahteva ustanovitev avtonomnih odborov pri trgovinskem ministru in pri banki oblasti za vsako industrijo posebej, medtem ko naj bi glede vprašanj zunanje trgovine in vprašanj, ki se tičejo industrije v vsej državi, odločali koordinacijski odbori.

»Novosti« so mnenja, da se dajo ta vprašanja sistematično rešiti šele tedaj, če se

v načelu reši vprašanje gospodarskega sveta, čigar ustanovitev je predvidena v uredbi o prenosu poslov na banko oblast banovine Hrvatske. Ravno sedaj ko gre za uredbo o oskrbi industrije s surovinami je treba izvesti ustanovitev tega gospodarskega sveta, ki bi imel važno nalogo reševati skupna vprašanja, vsega gospodarstva Jugoslavije. Zaenkrat bi ta gospodarski svet lahko tvorili člani koordinacijskih odborov, ki jim je najbolj znana situacija v posameznih panogah gospodarstva. Preden se izda uredba o oskrbi industrije s surovinami, ki bo veljala za vse gospodarske panoge, tudi nima smisla reševati posebej vprašanja katerekoli industrijske stroke, odnosno uveljaviti ono, kar je že sklenjeno za kovinsko industrijo. Kakor znano je posvetovalni odbor za kovinsko industrijo že izdelal načrt uredbe o železu in jeklu, ki predvideva ustanovitev posebnega odbora za železo; ta odbor bi nabavljaj surovine za našo kovinsko industrijo iz inozemstva in jih razdelil na posamezna podjetja po posebnem ključu. Imel bi torej pravico izdajati sklepe, katerih rešitev je predvidena v uredbi o oskrbi industrije s surovinami na docela drugačen način.

»Novosti« zaključujejo svoja izvajanja z apelom na odločne činitele pri banki oblasti banovine Hrvatske, naj o vsem tem vodijo računa, da se bo pri organiziranju kontroliranega gospodarstva v posameznih industrijskih panogah uvedel sistem in da ne bo prišlo le do kopičenja odborov. Tudi se ne sme ponavljati to, kar se dogaja sedaj, da se ne ve, katera vprašanja spadajo v kompetenco odbora pri ministru in katera vprašanja v kompetenco odbora pri banki oblasti. Dokler se ne ustanovi gospodarski svet kot vrhovna instanca, dokler se ne ustanovijo koordinacijski odbori med avtonomnimi odbori pri ministru in banki oblasti, kakor je to predvideno v načrtu uredbe o oskrbi industrije s surovinami, se ne bi smeli izdajati končni sklepi za nobeno panogo gospodarstva. Vsi ti problemi zahtevajo nujno rešitev.

Pred sestankom gospodarskega sveta balkanskega sporazuma

Poročali smo že, da je bil za 27. maj sklican v Dubrovnik osmi redni sestanek gospodarskega sveta balkanskega sporazuma. Zaradi zaposlenosti članov delegacij nekaterih balkanskih držav pa so sestanek gospodarskega sveta odložili za štiri dni, tako da se bo sestel šele 1. junija namesto 27. maja. Tudi so spremenjene dispozicije v toliko, da bo sestanek v Beogradu in ne v Dubrovniku, kakor je bilo prvotno določeno. Ker ima pri tem sestanku naša vlada dolžnost izvršiti potrebne priprave, je bil nedavno v zunanem ministru postavljen poseben odbor strokovnjakov, ki je imel že več sej, na katerih so razpravljali o gradivu, ki bo predloženo osmemu sestanku.

V središču zanimanja tega sestanka bo vprašanje oskrbe balkanskih držav s surovinami s posebnim oziranjem na težkoče, ki so se pojavile v teku vojne in se dneвно stopnjujejo zaradi trgovinsko-političnih, deviznih in prevoznih ovir. V nekaterih krogih gledajo zelo optimistično na možnost gospodarske emancipacije balkanskih držav ter poudarjajo da balkanskim državam primanjkujejo od važnih surovin, nekatere kakor kavčuk, kositer in juta. Potrebno naj bi bilo, da se izvrši racionalna razdelitev razpoložljivih surovin med posamezne balkanske države. Temu nasproti pa poudarjajo z druge strani, da se to vprašanje ne da rešiti kar v kratkem

času. Vse balkanske države imajo svoje trgovinsko-politične obveznosti nasproti tretjim državam, ravno kar se tiče izvoza važnih surovin. Potrebne so tudi precejšnje investicije za predelavo teh surovin v samih balkanskih državah. Zato je možno gospodarsko zbliznanje med balkanskimi državami z namenom medsebojne izmenjave surovin in ostalega blaga le postopno. Čeprav ni mogoče misliti na kakšno balkansko avtarkijo, vendar pa so dani mnogi pogoji za intenzivnejše in intenzivnejše gospodarsko sodelovanje, zlasti če upoštevamo, da je bila doslej trgovina med balkanskimi državami v resnici zelo skromna in omejena. Tako znaša na primer naš izvoz v ostale balkanske države, komaj slabih 5 odst. celotnega našega izvoza. S tesnejšim sodelovanjem pa je pričakovati, da se bo v teku časa trgovina med balkanskimi državami lahko bistveno povečala, zlasti če bo med balkanskimi državami prišlo tudi do racionalne razdelitve dela po skupnem načrtu.

Naloga gospodarskega sveta balkanskega sporazuma, da s sistematičnim delom utre pot k ožjemu gospodarskemu sodelovanju balkanskih držav, je gotovo hvaljevna in koristna, zato lahko pričakujemo, da bo osmi sestanek gospodarskega sveta prinesel v tem pogledu ne samo resolucije, temveč tudi praktične rezultate.

»Sava«

obča zavarovalna delniška družba v Zagrebu

je imela dne 22. maja t. l. svojo redno devetnajsto glavno letno skupščino za lansko poslovno leto. Čisti dobiček znaša din 1.751.316,68.

Skupni premijski dohodi »Save« so znašali din 39.296.471,74.

Na elementarnih škodah je bilo izplačano din 21.903.482,52

Tehnične rezerve »Save« znašajo din 14.125.295,90, skupni garancijski fond pa din 40.002.634,28.

Od svoje ustanovitve je »Sava« izplačala na elementarnih škodah vsoto din 315.233.922,10.

Za nove člane ravnateljstva so bili izvoljeni gg.: dr. Dragutin Čekuš, industrijec, predsednik Industrijske zbornice banovine Hrvatske in Milan M. Stefanović, generalni direktor Jačrnsko-podunavske banke. (—)

Gospodarske vesti

— Pred povišanjem telefonske tarife. Iz Beograda poročajo, da je pričakovati povišanje redne tarife za telefonski promet (medkrajevni). Nova tarifa bo določena do konca prihodnjega meseca in bo stopila v veljavo 1. julija. Povišanje se utemeljuje s tem, da potrebuje država v sedanjih izrednih razmerah večja denarna sredstva za izredne izdatke. Povišanju neposrednih davkov, carin, poštinih pristojbin in železniške blagovne tarife mora slediti tudi povišanje telefonske tarife. Glede na to predvideno povišanje tarife poudarjajo v gospodarskih krogih, da ne kaže obstoječo tarifo linearno povišati, zlasti če naj država doseže čim večji finančni efekt. Zlasti v medkrajevnem telefonskem prometu je treba razlikovati med privatnimi telefonskimi razgovori in telefonskimi razgovori gospodarskih podjetij. Povišati je treba tarife predvsem tam, kjer so dani pogoji za tako povišanje, pri čemer je treba paziti, da povišanje pristojbin ne bo imelo za posledico nazadovanje prometa, kajti v tem primeru se ne bi dosegel zaželeni rezultat, to je povišanje dohodka. Umestni bi bili tudi ukrepi za omejitve brezplačnih telefonskih pogovorov, ki pogosto onemogočajo ali ovirajo promet plačanih pogovorov.

— Ugodnejši tečaj za izseljeniške devize. Iz Beograda poročajo, da je na pristojnih mestih načelno sklenjeno, da se za zamenjavo denarnih pošiljk, ki jih pošljejo izseljenci svojim rodbinom v Jugoslavijo, priznajo ugodnejši devizni tečaj. Ta ukrep ima namen omogočiti rodbinam izseljencev v naši državi, da dobe približno dejansko protivrednost deviz, ki jih pošljejo njihovi sorodniki-izseljenci. V kratkem je pričakovati, da bo v tem vprašanju izdana končna odločitev.

— Uvoz motornih vozil iz Nemčije. V nasprotju z vestmi, ki so jih v zadnjem času objavili nekateri listi, sporoča nemški konzulat v Ljubljani, da se izvoz motornih vozil vseh vrst iz Nemčije vrši prekl slej po nespremenjenih pogojih.

Borze

23. maja

Ljubljanska in zagrebska borza danes nista poslovili. Na beograjski borzi so notirali nemški klirinški čeki nespremenjeno 14.70—14.90, grški boni pa so se trgovali po 28.67. Bolgarski klirinški čeki so se nudili po 96.50.

Na beograjskem efektuem tržišču je vojna škoda pri slabih tendenci nekoliko popustila in se je trgovala po 405—406.50. Tudi ostali tečajji so deloma nekoliko nižji.

DEVIZE

Curth, Beograd 10, Pariz 8.1750, London 14.45, New York 446, Milan 22.50, Madrid 45, Berlin 178.75, Stockholm 106.25, Sofija 5.50, Budimpešta 79.50, Atene 3.10, Carigrad 3.12, Bukarešta 2.37.

EFEKTI

Beograd. Vojna škoda 405—406.50 (405 do 406.50), 6% begluške 65—67 (66), 6% dalm. agrarne 56.50 den. (56—58), 6% sumške 56—57, 7% invest. 93 den. (95), 7% Blair 83.50 den., Narodna banka 7850 do 7950, PAB 177 den. (177—178).

Blagovna tržišča

ZITO

+ Chicago 23. maja. Začetni tečaj: pšenica: za maj 72.875, za julij 75.50. dec. 84.75; koroza: za maj 62.50, za julij 61.75. + Winnipeg, 23. maja. Začetni tečaj: pšenica: za maj 72.875, za julij 75.50.

Bolnišnica za jetične — najlepši spomenik.

Iz Nizozemske Indije

Riževo polje v Nizozemski Indiji